

DERDE BIJDRAGE
TOT DE KENNIS DER
ICHTHYOLOGISCHE FAUNA
VAN
AMBOINA.
DOOR
Dr. P. BLEEKER.

Het aantal met zekerheid van Amboina bekende vischsoorten bragt ik in mijne twee eerste bijdragen over de vischfauna van dit eiland (1) van 56 op niet minder dan 153. Het was te vermoeden, dat dit aantal nog slechts een gering gedeelte voorstelde van het cijfer der vischspecies, in de Amboinasche wateren voorkomende. Zelf niet in de gelegenheid, derwaarts eene reis te ondernemen, benuttigde ik de welwillendheid van mijne vrienden de heeren Dr. J. HARTZFELD en A. THEPASS, om voort te gaan in het verzamelen van Moluksche vischen, waartoe de heer HARTZFELD door zijne plaatsing aan het hoofd der geneeskundige dienst te Amboina, en de heer THEPASS door zijne togten in de Moluksche wateren, voortref-

(1) Bijdrage tot de kennis der ichthyologische fauna van de Moluksche eilanden. Visschen van Amboina en Ceram. Natuurk. Tijdschr. Ned. Ind. III 1852 p. 228—309.

Nieuwe bijdrage tot de kennis der ichthyologische fauna van Amboina. Ibid. p. 545—563.

felijk in de gelegenheid waren. Door den wetenschappelijken zin dezer geneesheeren zie ik mij in staat gesteld, de kennis van Amboina's ichtthyologische verhoudingen weder eene aanmerkelijke schrede voorwaarts te brengen.

Twee nieuwe verzamelingen van den heer HARTZFELD, de derde en vierde van Amboina, welke ik aan zijne vriendschappelijke welwillendheid te danken heb, munten weder uit door talrijkheid en uitmuntend bewaard zijn der soorten, en de kleuren dier soorten zijn zoo goed behouden gebleven, dat zij weinig of niet van hare frischheid verloren hebben en mij hebben gediend, om voor mijn groot vischwerk over den Indischen Archipel de beschrijvingen van vele in vroegere bijdragen van den Molukschen archipel reeds bekend gemaakte soorten, wat de kleuropgaven betreft, aanmerkelijk te verbeteren. Deze verzamelingen bevatten niet minder dan de 107 hieronder genoemde species.

1. <i>Apogon chryosoma</i> Blkr.	24. <i>Platycephalus punctatus</i> CV.
2. » <i>roseipinnis</i> CV.	25. <i>Scorpaena polylepis</i> Blkr.
3. » <i>macropteroides</i> Blkr.	26. <i>Pterois volitans</i> CV.
4. <i>Serranus alboguttatus</i> CV?	27. » <i>zebra</i> CV.
5. » <i>altivelis</i> K. v. II.	28. » <i>brachypterus</i> CV.
6. » <i>celebicus</i> Blkr.	29. <i>Apistus fusco-virens</i> QG.
7. » <i>pardalis</i> Blkr.	30. » <i>taenianotus</i> CV.
8. <i>Mesoprion amboinensis</i> Blkr.	31. » <i>leucogaster</i> Richards.
9. » <i>dodecacanthus</i> Blkr.	32. <i>Diagramma orientale</i> CV.
10. » <i>octolineatus</i> Blkr.	33. » <i>lineatum</i> CV.
11. <i>Grammistes orientalis</i> Bl.	34. <i>Scolopsides bilineatus</i> CV.
12. <i>Cirrhitus graphidopterus</i> Blkr.	35. <i>Lethrinus rostratus</i> K. v. II.
13. <i>Therapon servus</i> CV.	36. <i>Caesio pisang</i> Blkr.
14. <i>Priacanthus carolinus</i> CV.	37. <i>Chaetodon baronessa</i> CV.
15. <i>Holocentrum sammara</i> CV.	38. » <i>punctato-fasciatus</i> CV.
16. <i>Myripristis parvidens</i> CV?	39. » <i>vagabundus</i> Bl.
17. » <i>murdjan</i> Rupp.	40. » <i>princeps</i> CV.
18. » <i>adustus</i> Blkr.	41. » <i>vittatus</i> Bl. Schn.
19. <i>Rhynchichthys brachyrhynchos</i>
Blkr.	42. » <i>virescens</i> CV.
20. <i>Percis cylindrica</i> CV.	43. <i>Heniochus macrolepidotus</i> CV.
21. <i>Upeneus Russellii</i> CV.	44. <i>Zanclus cornutus</i> CV.
22. » <i>pleurospilos</i> Blkr.	45. <i>Holacanthus semicirculatus</i> Lac.
23. <i>Upeneoides bivittatus</i> Blkr.	46. <i>Platax Blochii</i> CV.
	47. <i>Caraux Forsteri</i> CV.

48. *Acanthurus matoïdes* CV. 73. *Julis (Julis) lunaris* CV.
 49. » *melanurus* CV. 79. *Xyrichtys novaculoïdes* Blkr.
 50. *Priodon annularis* CV. 80. *Novacula pentadactyla* CV.
 51. » *amboinensis* Blkr. = Ke- 81. *Cheilinus ceramensis* Blkr.
 ris amboinensis kkr. 82. » *decacanthus* Blkr.
 52. *Petroskirtes amboinensis* Blkr. 83. *Callyodon waigiensis* CV.
 53. *Eleotris muralis* QG. 84. *Engraulis encrasicoloïdes* Blkr.
 54. *Amphisile scutata* Cuv. 85. *Saurida nebulosa* CV.
 55. *Plesiops coeruleolineatus* Rüpp. = 86. *Achirus Hartzfeldii* Blkr.
 Plesiops melas Blkr. 87. *Plagusia Kopsii* Blkr.
 56. *Pseudochromis tapeinosoma* Blkr. 88. *Muraena variegata* J. R. Forst.
 57. *Amphiprion bifasciatus* Bl. Schn. 89. *Balistes flavimarginatus* Rüpp.
 58. » *melanopus* Blkr. 90. » *aculeatus* Bl.
 59. » *chrysargurus* Richards. 91. » *praslinus* Lacép.
 60. *Pomacentrus nematopterus* Blkr. 92. » *lineatus* Bl.
 61. » *moluccensis* Blkr. 93. *Monacanthus tomentosus* Cuv.
 62. » *katunko* Blkr. 94. » *trichurus* Blkr.
 63. » *pavo* Lac. 95. » *chrysoпилos* Blkr.
 64. » *taeniometopon* Blkr. 96. *Triacanthus brachysoma* Blkr.
 65. *Dascyllus xanthurus* Blkr. 97. » *Nieuhofii* Blkr.
 66. » *aruanus* CV. 98. *Ostracion cornutus* L.
 67. » *niger* Blkr. 99. » *turritus* Forsk.
 68. *Glyphisodon rahti* CV. 100. » *cubicus* Bl.
 69. » *bengalensis* CV. 101. » *tesserula* Cant.
 70. » *uniocellatus* QG. 102. *Tetraödon laterna* Richards.
 71. *Heliases fraenatus* CV. 103. » *astrotaenia* Blkr.
 72. *Labroïdes paradiseus* Blkr. 104. » *hypselogeneion* Blkr.
 73. *Crenilabrus enneacanthus* Blkr. 105. » *margaritatus* Rüpp.
 74. *Julis (Halichoeres) interruptus* Bl. 106. » *papua* Blkr.
 75. » (») *kalosoma* Blkr. 107. *Hippocampus taeniopterus* Blkr.
 76. » (») *melanurus* Blkr.
 77. » (») *dieschismena-*
 canthoïdes Blkr.

De verzameling van den heer THEPASS, hoezeer slechts een twaalfstal soorten bevattende, is niet onbelangrijk, vermits er zich species bij bevinden, welke ik in geene der vorige verzamelingen van Amboina heb aangetroffen. Deze twaalf soorten zijn.

1. *Grammistes orientalis* Bl. 4. *Pomacentrus katunko* Blkr.
 2. *Chaetodon virescens* CV. 5. *Julis (Halichoeres) kalosoma* Blkr.
 3. » *vagabundus* Bl. 6. » (») *interruptus* Blkr.

7. *Julis* (*Halichoeres*) *Harloffii* Blkr. 10. *Tetraödon* *virgatus* Richards.
 8. » » *dieschismena-* 11. » *margaritatus* Rüpp.
 canthoïdes Blkr. 12. » *Valentini* Blkr.
 9. *Moringua* *microchir* Blkr.

Beide verzamelingen bevatten gezamenlijk niet minder dan 66 soorten, nieuw voor de kennis der fauna van Amboina. Nieuw daarvan voor mijne verzameling zijn *Grammistes orientalis* Bl., *Serranus alboguttatus* CV.?, *Mesoprion dodecacanthus* Blkr., *Cirrhites graphidopterus* Blkr., *Rhynchichthys brachyrhynchos* Blkr., *Myripristis murdjan* Rüpp., *Myripristis adustus* Blkr., *Upeneus pleurospilos* Blkr., *Apistus leucogaster* Richards. *Diagramma lineatum* CV., *Caesio pisang* Blkr., *Petroskirtes amboinensis* Blkr., *Pseudochromis tapeinosoma* Blkr., *Pomacentrus moluccensis* Blkr., *Glyphisodon uniocellatus* QG., *Dascyllus xanthurus* Blkr., *Crenilabrus enneacanthus* Blkr., *Julis* (*Halichoeres*) *dieschismenacanthoïdes* Blkr., *Xyrichtys novaculoïdes* Blkr., *Achirus Hartzfeldii* Blkr., *Moringua microchir* Blkr., *Monacanthus trichurus* Blkr., *Monacanthus chrysoopilos* Blkr., *Triacanthus brachysoma* Blkr., *Tetraödon astrotaenia* Blkr. en *Tetraödon Valentini* Blkr., dus 26 soorten.—*Monacanthus chrysoopilos* en *Tetraödon Valentini* zijn reeds in het groote werk van VALENTIJN afgebeeld, doch waren tot nog toe slechts zeer oppervlakkig bekend.—*Cirrhites graphidopterus*, *Rhynchichthys brachyrhynchos*, *Myripristis adustus*, *Upeneus pleurospilos*, *Caesio pisang*, *Petroskirtes amboinensis*, *Pseudochromis tapeinosoma*, *Pomacentrus moluccensis*, *Dascyllus xanthurus*, *Julis* (*Halichoeres*) *dieschismenacanthoïdes*, *Xyrichtys novaculoïdes*, *Achirus Hartzfeldii*, *Moringua microchir*, *Monacanthus trichurus*, *Triacanthus brachysoma* en *Tetraödon astrotaenia*, dus 17 soorten, beschouw ik als nieuw voor de wetenschap.

Het geheel der mij thans van Amboina bekende vischspecies bedraagt 217, een cijfer, hetwelk waarschijnlijk op verre na niet de helft uitdrukt van het aantal op en om Amboina levende visschen. Van meerdere familiën toch, welke met vrij groote zekerheid bij Amboina in talrijke soorten vertegenwoordigd worden, kent men nog slechts enkele of zelfs geene

representanten. Slaat men het oog op de onderstaande lijst, dan valt het in het oog dat daarin slechts zeer enkele species zijn vermeld van Sciaenoiden, Sparoiden, Maenoiden, Scomberoiden, Mugiloiden, Blennioïden, Gobioiden, Batrachoïden, Siluroïden, Esoces, Clupeoiden, Muraenoiden en van de geheele orde der Plagiostomen. Er bestaat geene reden om aan te nemen, dat deze families bij Ambioina niet even rijk aan vormen zouden zijn als bij de grootere eilanden van den Indischen archipel. Er blijft alzoo nog veel aan de onderstaande lijst toe te voegen.

Van de eigenlijke zoeterwatervisschen is met zekerheid nog geene enkele soort van Amboina bekend, alhoewel het zeer waarschijnlijk is, dat *Trichopus trichopterus* CV. en *Mastacembelus maculatus* CV., welke als bewoners der Moluksche eilanden vermeld zijn, op Amboina leven. Hoezeer de Moluksche eilanden in het algemeen betrekkelijk klein zijn en alzoo geene stroomgebieden van aanmerkelijke uitgestrektheid bezitten, lijdt het toch geen twijfel, of zij voeden talrijke zoetwatersoorten, welker kennis in een zoögeographisch opzigt van geen gering belang is, omdat die eilanden, als gelegen in het oostelijke gedeelte van den Archipel, niet ver verwijderd zijn van Nieuw Guinea en Nieuw Holland, welker diervormen zoo zeer van de Aziatische verschillen. Indien de pogingen, die ik heb aangewend, om met de zoetwaterfauna van Ceram, Amboina en Timor bekend te worden, met goeden uitslag worden bekroond, zal ik later in de gelegenheid zijn, omtrent dit gewigtige punt ophelderingen te verschaffen. — Wel is waar zijn de bekende zoetwatervisschen van Australië en Polynesië nog zeer schaarsch (1), maar zeer zeker verdient het opmerking, dat

(1) Voor zoo ver ik kan nagaan zijn deze soorten: *Dulus marginatus* CV. (Vanikoro), *Datnia? caudivittata* Richards. (N. Holl.), *Datnia elliptica* Richards. (N. Holl.), *Aphritis Urvillei* CV. (Diemensl.), *Upeneichthys porosus* Blkr. = *Upeneus porosus* CV. (N. Zeel.), *Gadopsis marmoratus* Richards. (N. H.), *Macquaria australasica* CV. (N. H.), *Galaxias truttaceus* CV. (N. Zeel. Diemensl.), *Galaxias attenuatus* CV. (Diemensl. N.

nog geene enkele soort van Osphromenoïden, Cyprinoïden of Siluroïden, uit de zoete wateren van Australië en Polynesië bekend is, terwijl de westelijke eilanden van den Archipel en zuidelijk Azië daaraan zeer rijk zijn. Het is nog te beslissen, waar in den indischen Archipel de grenzen zijn dier familiën, voor zoo ver zij de zoete wateren bewonen.

Vergelijkt men de ondervolgende lijst van Amboinasche vischen met die der mij thans van Ceram en Banda en Ternate bekende, dan ontwaart men dat van 153 Ceramsche species 61 en van de 84 Bandasche 33 soorten ook bij Amboina leven, en dat van de 217 Amboinasche thans reeds 78 ook bij Ceram of Banda gevonden zijn.

In mijne Bijdrage tot de kennis der ichthyologische fauna van Ternate, zich nog in manuscript bevindende, heb ik 56 soorten opgesomd, als het geheel der mij bekende vischfauna van dit eiland vertegenwoordigende. 27 dier soorten zijn ook aangetroffen bij Amboina.

Van Boeroe kent men tot heden toe nog slechts 21 soorten. Slechts 3 daarvan zijn ook bij Amboina gevangen.

Bij Ceram, Ternate, Boeroe en Banda te zamen komen volgens den tegenwoordigen stand onzer kennis, 92 soorten voor, welke ook in de zee bij Amboina zijn aangetroffen, dat is ongeveer 42 procent.

H.), *Galaxias fasciatus* Gray (N. Zeel), *Galaxias alepidotus* CV. (N. Zeel.), *Anguilla Dieffenbachii* Richards. (N. Zeel.), *Anguilla Aucklandii* Richards. (Auckl. eil.), *Anguilla australis* Richards. (N. Zeel. Die-mensl. Auckl.), *Anguilla labrosa* Richards. (Polynes.), *Symbranchus gutturalis* Richards. (Dampier arch. N. II.).

SPECIES PISCIUM AMBOINENSIIUM HUCUSQUE
COGNITAE.

1. *Apogon melas* Blkr. Verh. Bat. Gen. XXII Percoid.
2. » *roseipinnis* CV. Nat. Tijdschr. N. Ind. III p. 253.
3. » *orbicularis* K. v. H. ibid. p. 254.
4. » *Hartzfeldii* Blkr. ibid. p. 254.
5. » *chrysonoma* Blkr. ibid. p. 256.
6. » *macropteroïdes* Blkr. ibid. p. 724.
7. *Ambassis Dussumierii* CV. Verh. B. Gen. XXII Percoid.
8. » *urotaenia* Blkr. Nat. T. N. Ind. III p. 257.
9. *Cheilodipterus quinquelineatus* CV. ibid. III p. 253.
10. *Grammistes orientalis* Bl.
11. *Serranus cyanostigma* K. v. H. Verh. B. Gen. XXII Percoid.
12. » *pardalis* Blkr. ibid.
13. » *leucogrammicus*. Rwdt. ibid.
14. » *crapao* CV. ibid.
15. » *amboinensis* Blkr. Nat. T. N. Ind. III p. 253.
16. » *microprion* Blkr. ibid. p. 552.
17. » *celebicus* Blkr. ibid. II p. 217.
18. » *biguttatus* CV.
19. » *alboguttatus* CV.?
20. » *altivelis* K. v. H. Verh. Bat. Gen. XXII Percoid.
21. *Mesoprion Russellii* Blkr. ibid.
22. » *octolineatus* Blkr. ibid.
23. » *unimaculatus* QG. ibid.
24. » *bottonensis* Blkr. Nat. T. N. Ind. II p. 170.
25. » *amboinensis* Blkr. ibid. III p. 259.
26. » *fulviflamma* Blkr. ibid. p. 553.
27. » *marginatus* Blkr. ibid. p. 554.
28. » *dodecacanthus* Blkr.
29. *Cirrhitès graphidopterus* Blkr.
30. *Therapon theraps* CV. Verh. Bat. Gen. XXII Percoid.
31. » *servus* CV. ibid.
32. *Priacanthus macracanthus* CV. ibid.
33. » *japonicus* CV.? Nat. T. N. Ind. II p. 171.
34. » *carolinus* CV. ib. II p. 235.

35. *Myripristis parvidens* CV.? *ibid.* III p. 260.
36. » *microphthalmus* Blkr. *ibid.* III p. 261.
37. » *murdjan* Rüpp.
38. » *adustus* Rüpp.
39. *Rhynchichthys brachyrhynchos* Blkr.
40. *Holocentrum diadema* CV. *Nat. T. N. Ind.* III p. 259.
41. » *sammara* CV. *ibid.* III p. 555.
42. *Percis cylindrica* CV. *ibid.* II p. 235.
43. *Sphyræna obtusata* CV. *Verh. Bat. Gen.* XXII Percoid.
44. » *Commersonii* CV. *ibid.*
45. *Upeneus Russellii* CV. *ibid.*
46. » *pleurospilos* Blkr.
47. *Upeneoides bivittatus* Blkr. *Verh. Bat. Gen.* XXII Perc.
48. » *variegatus* Blkr. *ibid.*
49. *Dactylopterus orientalis* CV. *Nat. T. N. Ind.* III p. 264.
50. *Platycephalus punctatus* CV. *ibid.* I p. 25.
51. *Scorpaena diabolus* CV. *ibid.* III p. 266.
52. » *polylepis* Blkr. *ibid.* II p. 173.
53. *Pterois volitans* CV. *Verh. B. Gen.* XXII Sclerop.
54. » *antennata* CV.
55. » *zebra* CV. *Nat. T. N. Ind.* III p. 265.
56. » *brachypterus* CV. *ibid.* III p. 265.
57. *Apistus fusco-virens* QG. *ibid.* III p. 269.
58. » *taenianotus* CV. *ibid.* III p. 557.
59. » *longispinis* CV.
60. » *leucogaster* Richards.
61. *Diagramma orientale* CV. *Verh. B. G.* XXIII Sciaen.
62. » *lineatum* CV.
63. » *punctatum* Ehr. *Verh. B. G.* XXIII Sciaen.
64. *Scolopsides bilineatus* CV. *ibid.*
65. » *lycogenis* CV. *ibid.*
66. *Chrysophrys bifasciata* CV.
67. *Lethrinus rostratus* K. v. II. *Verh. Bat. G.* XXIII Spar.
68. *Caesio coerulaureus* Lacép. *ibid.* XXIII Maen.
69. » *pisang* Blkr.
70. *Emmelichthys leucogrammicus* Blkr. *Verh. Bat. Gen.* XXIII Maen.
Nat. T. N. Ind. I p. 103.
71. *Gerres oyena* CV. *Verh. Bat. Gen.* XXIII Maen.
72. *Chaetodon princeps* CV. *ibid.* XXIII Chaet.
73. » *vagabundus* Bl. *ibid.*
74. » *vittatus* Bl. Schn. *ibid.*
75. » *virescens* CV. *ibid.*

76. *Chaetodon oligacanthus* Blkr. *ibid.* Nat. T. N. Ind. I p. 105.
 77. » *strigangulus* Sol. Nat. T. N. Ind. II p. 239.
 78. » *punctato-fasciatus* CV. *ibid.* II p. 238.
 79. » *baronessa* CV. *ibid.* II p. 239.
 80. *Heniochus macrolepidotus* CV. Verh. Bat. G. XXIII Chaetod.
 81. *Taurichthys viridis* CV.
 82. *Zanclus cornutus* CV. Verh. B. G. XXIII Chaetod.
 83. *Scatophagus argus* CV. *ibid.*
 84. » *ornatus* CV.
 85. *Holacanthus semicirculatus* Lac. Nat. T. N. Ind. III p. 452.
 86. *Platax Blochii* CV. Verh. B. G. XXIII Chaetod.
 87. *Pempheris mangula* CV. *ibid.*
 88. *Toxotes jaculator* CV. *ibid.*
 89. *Scomber loo* CV. *ibid.* XXIV Makr.
 90. *Chorinemus Sancti Petri* CV. *ibid.*
 91. » *tol* CV. *ibid.*
 92. *Megalaspis Rottleri* Blkr. *ibid.*
 93. *Selar trachurus* Blkr. = *Trachurus trachurus* CV.
 94. » *boöps* Blkr. Verh. B. Gen. XXIV Makr.
 95. *Caranx Forsteri* CV. *ibid.*
 96. » *ekala* CV. *ibid.*
 97. » *Peronii* CV.
 98. *Carangoides blepharis* Blkr. Verh. Bat. Gen. XXIV Makr.
 99. » *ophthalmotaenia* Blkr. Nat. T. N. Ind. III p. 271.
 100. *Temnodon saltator* CV.
 101. *Amphacanthus dorsalis* CV. Verh. B. Gen. XXIII Teuth.
 102. » *margaritiferus* CV.
 103. » *Kopsii* Blkr. Nat. T. N. Ind. II p. 433.
 104. *Acanthurus hepatus* Bl.
 105. » *matoïdes* CV. Verh. B. Gen. XXIII Teuth.
 106. » *melanurus* CV. Nat. T. N. Ind. III p. 271.
 107. *Priodon annularis* CV. *ibid.* III p. 553.
 108. » *amboinensis* Blkr. = *Keris amboinensis* Blkr. *ibid.* III p. 272.
 109. *Atherina cylindrica* CV.
 110. » *lacunosa* CV.
 111. *Petroskirtes amboinensis* Blkr.
 112. » *anema* Blkr. Nat. T. N. Ind. III p. 273.
 113. *Gobius caninoides* Blkr. *ibid.* p. 274.
 114. » *cyprinoïdes* Pall.
 115. *Periophthalmus Schlosseri* Bl. Schn. Verh. B. Gen. XXII Gobioïd.
 116. *Eleotris muralis* QG. Nat. T. N. Ind. III p. 276.
 117. *Callionymus sagitta* Pall. *ibid.* I p. 31.

118. *Callionymus filamentosus* CV. *ibid.* III p. 273.
 119. » *dactylopus* Ed. Benn. *ibid.* III p. 559.
 120. » *ocellatus* Pall.
 121. *Antennarius hispidus* Comm. Nat. T. N. Ind. p. 280.
 122. *Fistularia immaculata* Comm. *ibid.* III p. 231.
 123. *Amphisile scutata* Cuv. *ibid.* II p. 245.
 124. » *velitaris* Cuv.
 125. *Plesiops coeruleolineatus* Rüpp. = *Plesiops melas* Blkr.
 126. *Pseudochromis tapeinosoma* Blkr.
 127. *Amphiprion bifasciatus* Bl. Schn. Nat. T. N. Ind. III p. 232.
 128. » *chrysgurgus* CV. *ibid.* III p. 560 (sub nomine *Amph. xanthurus* CV.)
 129. » *melanopus* Blkr. *ibid.* III p. 561.
 130. *Pomacentrus nematopterus* Blkr. *ibid.* III p. 235.
 131. » *pavo* Lac. *ibid.* II p. 247.
 132. » *prosopotaenioides* Blkr. *ibid.* III p. 236.
 133. » *melanopterus* Blkr. *ibid.* III p. 562.
 134. » *katunko* Blkr. *ibid.* III p. 169.
 135. » *taenionetopon* Blkr. III p. 233.
 136. » *moluccensis* Blkr.
 137. *Dascyllus niger* Blkr. Verh. Bat. Gen. XXI Labr. cten.
 138. » *xanthurus* Blkr.
 139. » *aruanus* CV. Nat. T. N. Ind. II p. 247.
 140. *Glyphisodon rahti* CV. Verh. B. Gen. XXI Labr. cten. Nat. T. N. Ind. III p. 287.
 141. » *bengalensis* CV. Verh. Bat. Gen. XXI Labr. ctenoïd.
 142. » *melas* K. v. II. *ibid.*
 143. » *uniocellatus* QG.
 144. *Heliases analis* CV.
 145. » *frenatus* CV. ? Nat. T. N. Ind. III p. 710.
 146. *Labroides paradiseus* Blkr. Nat. T. N. Ind. II p. 249.
 147. *Crenilabrus enneacanthus* Blkr.
 148. *Julis (Halichoeres) interruptus* Blkr. Nat. T. N. Ind. II p. 252.
 149. » (») *Hartzfeldii* Blkr. *ibid.* III p. 563.
 150. » (») *kalosoma* Blkr. *ibid.* III p. 239.
 151. » (») *melanurus* Blkr. *ibid.* II p. 251.
 152. » (») *dieschismenacanthoides* Blkr.
 153. » (») *Harloffii* Blkr. Verh. B. Gen. XXII Gladsch. Labr.
 154. » (*Julis*) *lunaris* CV. *ibid.*
 155. » (») *dorsalis* QG. Nat. T. N. Ind. III p. 564.
 156. *Gomphosus Cepedianus* QG.
 157. *Xyrichthys novaculoïdes* Blkr.

153. *Novacula pentadactyla* CV. Nat. T. N. Ind. II p. 222.
 159. » *julioïdes* Blkr. *ibid.* II p. 254.
 160. *Cheilinus ceramensis* Blkr. *ibid.* II p. 256.
 161. » *decacanthus* Blkr. *ibid.* III p. 290.
 162. *Epibulus insidiator* CV. Verh. B. Gen. XXII Gladsch. Labr.
 163. *Callijodon waigiensis* CV. Nat. T. N. Ind. II p. 256.
 164. *Plotosus lineatus* CV. Verh. B. Gen. XXI Silur. batav.
 165. *Hemiramphus Quoiji* CV. Nat. T. N. Ind. II p. 491.
 166. » *Dussumieri* CV. Verh. B. Gen. XXIV Snoek.
 167. *Belone cilindrica* Blkr. *ibid.*
 168. *Alausa melanurus* CV. *ibid.* XXIV Haringacht. Vissch.
 169. *Engraulis encrasicoloïdes* *ibid.* Nat. T. N. Ind. III p. 173.
 170. *Saurus myops* CV. = *Saurus trachinus* T. Schl. Nat. T. N. Ind. III
 p. 291.
 171. *Saurida nebulosa* CV. *ibid.* III p. 292.
 172. *Tetragonopterus argenteus* Less.
 173. *Echeneis neucrates* L. Verh. Bat. Gen. XXIV Chir. etc.
 174. *Muraena colubrina* Richards.
 175. » *variegata* J. R. Forst. Verh. B. Gen. XXV Muraen. Nat. T.
 N. Ind. III p. 295.
 176. *Moringua microchir* Blkr.
 177. *Rhombus sumatranus* Blkr. Nat. T. N. Ind. I p. 409 Verh. B. Gen.
 XXIV Pleuron.
 178. » *poecilurus* Blkr. Nat. T. N. Ind. III p. 293.
 179. *Solea trichodactijla* Cuv.
 180. *Achirus Hartzfeldii* Blkr.
 181. *Plagusia Kopsii* Blkr. Nat. T. N. Ind. II p. 494.
 182. *Balistes flavimarginatus* Rüpp. *ibid.* III p. 303.
 183. » *vidua* Soland. *ibid.* III p. 565.
 184. » *lineatus* Bl. Schn. *ibid.* II p. 260 Verh. B. Gen. XXIV Balist.
 185. » *aculeatus* Bl. Verh. B. Gen. XXIV Balist.
 186. » *praslinus* Lacép. *ibid.*
 187. » *ambonensis* Gr. Hardw.
 188. *Monacanthus tomentosus* Cuv. Verh. B. Gen. XXIV Balist.
 189. » *trichurus* Blkr.
 190. » *chrijsospilos* Blkr.
 191. *Triacanthus brachijjsoma* Blkr.
 192. » *Nieuhofii* Blkr. Nat. T. N. Ind. III p. 459. Verh. B. G.
 XXIV Balist.
 193. *Ostracion cornutus* L. Verh. B. Gen. XXIV Balist. Ostrac.
 194. » *turritus* Forsk. *ibid.*
 195. » *cubicus* Bl. *ibid.*

196. *Ostracion tesserula* Cant. Nat. T. N. Ind. III p. 305.
197. *Tetraödon laterna* Richards. Verh. B. Gen. XXIV Blook. Nat. T. N. Ind. III p. 299.
198. » *hijselogeneion* Blkr. *ibid. ibid.* III p. 299.
199. » *virgatus* Richards. *ibid. ibid.* III p. 299.
200. » *kappa* Russ. *ibid. ibid.* III p. 301.
201. » *margaritatus* Rüpp. *ibid. ibid.* III p. 302.
202. » *papua* Blkr. Verh. B. Gen. XIV Blook.
203. » *Valentini* Blkr.
204. » *astrotaenia* Blkr.
205. *Diodon novemmaculatus* Cuv. Nat. T. N. Ind. III p. 567.
206. *Triodon bursarius* Rwdt. Verh. Bat. Gen. XXIV Blook.
207. *Syngnathus haematopterus* Blkr. Nat. T. N. Ind. II p. 259.
208. » *fasciatus* Gr. Hardw.
209. *Syngnathoïdes Blochii* Nat. T. N. Ind. II p. 259.
210. *Hippocampus taeniopterus* Blkr. *ibid.* III p. 306.
211. » *moluccensis* Blkr. *ibid.* III p. 306.
212. *Solenostoma paradoxum* Lacép. *ibid.* III p. 309.
213. *Pegasus volans* L. *ibid.* III p. 307.
214. » *draconis* L.
215. *Carcharias (Prionodon) amboinensis* MH.
216. *Pristis cuspidatus* Lath.
217. *Taeniura lymma* MH. Verh. B. Gen. XXIV Plagiost. Nat. T. N. Ind. I. III p. 85.
-

DESCRIPTIONES SPECIERUM DIAGNOSTICAE.

PERCOÏDEL.

Serranus albo guttatus CV. Poiss. II p. 274^p

Serran. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{3}{4}$ ad 4 fere in ejus longitudine, latitudine $1\frac{3}{4}$ circiter in ejus altitudine; capite acuto 3 in longitudine corporis; altitudine capite $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; oculis diametro $3\frac{1}{2}$ ad 4 et paulo in longitudine capitis; linea rostro-dorsali capite declivi rectiuscula; rostro toto fere squamoso; maxilla superiore squamis parvis; maxilla inferiore inferne tantum squamosa; maxilla superiore inferiore brevior sub oculi parte posteriore vel vix post oculum desinente, dentibus pluriseriatis brevibus subaequalibus, anticis tantum majoribus in thurmas 2 collocatis et insuper caninis 2 parvis; maxilla inferiore dentibus antice pluriseriatis serie interna majoribus caninis nullis; praecoperculo obtusangulo margine posteriore convexo dentibus valde conspicuis angulum versus majoribus; interoperculo angulo bi-vel tridentato; suboperculo edentulo; operculo spinis 3 media longiore, inferiore brevior; dorso elevato convexo; ventre rectiusculo; squamis lateribus ciliatis 75 p. m. in serie longitudinali; pinnis dorsali et anali radiosus rotundatis; dorsali spinosa dorsali radiosa vix humiliore radiis 9 posterioribus subaequalibus corpore duplo circiter humilioribus; pectoralibus rotundatis $4\frac{1}{2}$ ad 5 fere, ventralibus acutis et caudali obtusa rotundata 6 circiter in longitudine corporis; anali spina media $2\frac{1}{2}$ in longitudine capitis; corpore fuscescente-nigro ubique guttulis margaritaceo-coeruleis notato; pinnis pectoralibus aurantiacis basi margaritaceo guttulatis radiis fusco variegatis; pinnis ceteris fusco-nigricantibus margaritaceo guttulatis, dorsali et anali radiosus caudalique albo vel flavo marginatis.

B. 7. D. $11/15$ vel $11/16$. P. $2/14$. V. $1/5$. A. $3/3$ vel $3/9$. C. 17 et lat. brev.

Synon. *Mérou à gouttelettes blanches* CV. Poiss. II p. 274.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo 2 speciminum $75'''$ et $101'''$.

Aanm. De beschrijving dezer soort in de groote Histoire naturelle des Poissons past zeer goed op mijn specimen doch is te kort, om met zekerheid mijne voorwerpen er toe terug

te brengen. Indien mijn specimen inderdaad *Serranus alboguttatus* voorstelt, is de soort van de verwante onderkenbaar aan hare 11 rugdoornen, de oranjekleurige op de stralen bruin gevlekte borstvinnen, het verspreid zijn der parelkleurige ronde vlekjes over het geheele ligchaam, kop en vinnen, het gemis van hondstanden in de onderkaak enz. De soort was bekend van den Indischen oceaan, doch de juiste woonplaats zie ik niet nader opgegeven.

Mesoprion dodecacanthus Blkr.

Mesopr. corpore oblongo compresso altitudine $3\frac{1}{4}$ circiter in ejus longitudine, latitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; oculis diametro 3 et paulo in longitudine capitis; linea rostro-frontali declivi recta; osse suborbitali sub oculo oculi diametro duplo circiter humiliore; maxillis aequalibus superiore sub pupilla desinente, dentibus serie externa conicis antice caninis 2 mediocribus; maxilla inferiore dentibus serie externa conicis, lateralibus aliquot majoribus; praecoperculo parum exciso leviter emarginato margine posteriore et angulo denticulato denticulis bene conspicuis subaequalibus; operculo spina obtusa plana vix conspicua; dorso elevato; squamis lateribus 46 p. m. in serie longitudinali; pinna dorsali spinosa radiosa multo humiliore, spina 1^a ceteris brevior, spinis posterioribus subaequalibus plus quam $2\frac{1}{2}$ in altitudine corporis; dorsali radiosa acuta angulata; pectoralibus acutis $3\frac{3}{4}$, ventralibus acutis 5, caudali truncata 5 fere in longitudine corporis; anali spina 2^a spinis 1^a et 3^a longiore, parte radiosa angulata dorsali spinosa vix humiliore; colore corpore superne roseo inferne margaritaceo; dorso lateribusque vittulis obliquis longitudinalibus fusciscentibus; cauda superne macula fusca; pinnis roseis; dorsali spinosa fusciscente-nigro marginata; dorsali radiosa margine superiore late violaceo superne albo vel flavo limbata; pectorali basi superne et postice macula nigra; ventrali margine anteriore flava vel alba; anali antice albo vel flavo limbata radiis anticis maxima parte profunde violaceis; caudali postice violascente-nigro marginata.

B. 7. D. $12/13$ vel $12/14$. P. $2/14$. V. $1/5$. A. $3/8$ vel $3/9$. C. 17 et lat. brev.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo speciminis unici 101'''.

Aann. Deze soort schijnt na verwant te zijn aan *Mesoprion malabaricus* CV. (Poiss. II p. 364), doch is kenbaar aan

hare twaalf rugdoornen en breede violette rug- en aarsvinranden.

Grammistes orientalis Bl. Schn. Syst. posth. p. 139.

CV. Poiss. II p. 151 tab. 27.

Grammist. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{2}$ ad 3 in ejus longitudine, latitudine 2 circiter in ejus altitudine; capite $3\frac{1}{2}$ ad $3\frac{3}{4}$ in longitudine corporis, longiore quam alto; oculis diametro $4\frac{1}{2}$ ad 5 in longitudine capitis; linea rostro-frontali fronte leviter concava; rostro oculo brevior; maxilla superiore inferiore paulo brevior post oculum desinente; rictu obliquo; dentibus maxillis palatoque minimis; osse suborbitali sub oculo oculi diametro plus duplo vel duplo humiliore; operculo rotundato postice dentibus magnis vel spinis brevibus 3; operculo spinis 3 valde conspicuis; squamis lateribus 65 p. m. in serie longitudinali; pinna dorsali spinosa dorsali radiosa humiliore spina tertia spinis ceteris longiore, parte radiosa obtusa rotundata corpore plus duplo humiliore; pinnis pectoralibus obtusis rotundatis $5\frac{2}{3}$ ad 6, ventralibus acutis $6\frac{1}{2}$ ad $6\frac{3}{4}$, caudali obtusa rotundata 5 et paulo ad $5\frac{1}{2}$ in longitudine corporis; colore corpore fusco vel fuscescente-nigro; vittis corpore longitudinalibus coerulescente-margaritaceis 8 ad 12, capite 3 vel pluribus vittis obliquis vel transversis unitis vel non unitis; pinnis aurantiaco-fuscis vel fuscis, dorsali spinosa nigro marginata.

B. 7. D. 7— $1/13$ vel $1/14$. P. $2/15$ vel $2/16$. V. $1/5$. A. $3/8$ vel $3/9$. C. 15 vel 17 et lat. brev.

Synon. *Grammistes* Seba Thesaur. III p. 75 tab. 27 fig. 5.

Aspro niger lineis albis longitudinalibus pictus Commers. apud Lacép. Poiss. IV p. 323.

Bodian à six raies Lacép. Poiss. IV p. 285, 302 (var.).

Sciaena vittata Lacép. Poiss. IV p. 323.

Sciène rayé Lacép. Poiss. ibid.

Persèque triacanthé Lacép. ibid. IV p. 398, 424 (var.).

Persèque pentacanthé Lacép. ibid. IV p. 398, 424.

Centropome à six raies Lacép. ibid. V p. 689, 690 (var.).

Perca bilineata Thunb. Nov. act. Holm. XIII p. 142 tab. 5.

Grammisté oriental CV. Poiss. II p. 151 tab. 27.

Hkbit. Amboina, et Benculen et Cauer, Sumatrae occidentalis, in mari. Longitudo 6 speciminum 82''' ad 148'''.

Aanm. De aangehaalde synonymen hebben gedeeltelijk betrekking tot varieteiten of individu's met minder talrijke over-
IV. 8

langsche banden, welker getal dikwerf minder is dan de van mijne specimina opgegevene.

Cirrhites graphidopterus Blkr.

Cirrhit. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{4}$ ad 3 in ejus longitudine, latitudine 2 et paulo ad $2\frac{1}{3}$ in ejus altitudine; capite 4 circiter in longitudine corporis, aequo alto circiter ac longo; linea rostro-dorsali inferne concava vertice convexa; oculis diametro $3\frac{1}{2}$ ad $3\frac{2}{3}$ in longitudine capitis, orbitis lineam rostro-frontalem attingentibus; fronte inter oculos concava; cirris nasalibus finabriatis; rostro acuto oculo vix brevior; osse suborbitali sub oculo oculi diametro minus duplo humiliore postice dentibus bene conspicuis; maxillis aequalibus superiore sub oculi dimidio anteriore desinente; dentibus maxillis pluriseriatis seriebus internis parvis, serie externa conicis majoribus; maxilla inferiore utroque latere caninis 2 posteriore longiore; maxilla superiore caninis nullis; dentibus vomero-palatinis pluriseriatis parvis; praeoperculo rotundato dentibus valde conspicuis serrato; operculo spinis 2 parvis planis obtusis; vertice fronteque squamosis; osse suborbitali alepidoto; squamis cycloïdeis, lateribus 38 ad 42 p. m. in serie longitudinali; linea laterali parum curvata; pinnis basi squamosis; dorsali spinosa spinis crassis spina 6^a ceteris longiore corpore duplo circiter humiliore, spina penultima ultima brevior, membrana interspinali valde emarginata valde lobata, lobulis apice penicillatis; dorsali radiosa radio 1° in filum producto radiis ceteris sensim decreescentibus posterioribus ceteris brevioribus; pectoralibus superne obtusis, radiis indivisis 6 superioribus ceteris longioribus analem non vel vix attingentibus; ventralibus longe post basin pectoralium insertis acutis 6 fere, caudali extensa truncata vel vix emarginata 5 circiter in longitudine corporis; anali spina 2^a crassa corpore duplo circiter humiliore, parte radiosa obtusa; corpore roseo; vittis capite oculo-maxillaribus, subocularibus et dorso-operculari; fasciis corpore latis irregularibus transversis maculis magnis viridifuscescentibus alternantibus, pinnam dorsalem versus adscendentibus; pinna dorsali viridescente lobulis membrana interspinali flavis, parte radiosa ocellis nigris violascente cinctis; caudali, ventralibus pectoralibusque roseis vel viridi-roseis; anali violascente-viridi.

B. 6. D. $10/12$ vel $10/13$. P. $1/7/6$. V. $1/5$. A. $3/6$ vel $3/7$. C. 15 et lat. brev.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo 4 speciminum $78'''$ ad $89'''$.

Aann. In habitus gelijkst deze soort veel op *Cirrhites aureus* T. Schl. (Faun. japon. Poiss. p. 15 tab. 7 fig. 2), welke ook

het verlengd zijn van den eersten rugvinstraal en de gehemelte-tandjes met haar gemeen heeft. Ik vermoed dat ook het onderoogkuilsbeen van *Cirrhites aureus* getand is, hoezeer zulks noch op de afbeelding noch in de beschrijving is uitgedrukt.

De soort is zeer merkwaardig doordien elk kwabje van het vlies der doornachtige rugvin in een penseelvormig bosje van kleine draden eindigt. De schubben zijn echte eijkloïde schubben, even als bij *Cirrhites pantherinus* CV, de eenige soort welke ik naar de natuur met de bovenbeschrevene heb kunnen vergelijken en welke insgelijks hoezeer kleine gehemeltetandjes heeft, doch in habitus en kleurteekening enz. hoogstens er van verschilt.

Rhynchichthys brachyrhynchos Blkr.

Rhynchichth. corpore oblongo compresso. altitudine $3\frac{1}{2}$ in ejus longitudine. latitudine 2 circiter in ejus altitudine; capite $3\frac{2}{3}$ circiter in longitudine corporis paulo longiore quam alto; oculis diametro $2\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; linea rostro-frontali convexa; vertice carinis divergentibus utroque latere 6 vel 7; rostro oculo multo brevior apice convexo paulo ante os prominente; cristis rostro-frontalibus denticulatis; maxillis subaequalibus, superiore sub oculi dimidio posteriore desinente; praeoperculo obtusangulo rotundato dentibus valde conspicuis armato, spina angulari aperturam branchialem non attingente; operculo, suboperculo interoperculoque dentibus valde conspicuis serratis, operculo insuper spina majore; squamis lateribus 25 p. m. in serie longitudinali; pinna dorsali partem spinosam inter et radiosam usque ad basin incisa, parte spinosa parte radiosa altiore spina 5^a spinis ceteris longiore corpore duplo humilior, parte radiosa acutiusecula angulata; pectoralibus et ventralibus acutis 5 circiter, caudali profunde emarginata lobis acutis rotundatis 5 et paulo in longitudine corporis; anali spina 3^a oculo paulo longiore, parte radiosa angulata; colore corpore roseo; pinna dorsali spinosa fusco profundiore et dilutiore nebulata; ventralibus basi roseis maxima parte nigris; pinnis ceteris roseis, dorsali radiosa analique radiis anticis profunde violaceis; caudali basi fascia transversa et utroque lobo medio fascia longitudinali profunde violacea.

B. 9. D. $10/1/14$ vel 15. P. $2/13$. V. $1/7$. A. $4/12$ vel $4/13$. C. $4/19/4$.
Habit. Amboina, in mari.

Longitudo speciminis unici 45'''.

Aanm. Tot nog toe was slechts eene enkele soort van *Rhynchichthys* bekend, t. w. *Rhynchichthys pelamidis* CV., gevonden in de maag van een boniet, welke bij de evenachtslijn op 85_o oosterlengte van Parijs geharpoeneerd werd. Deze soort is beschreven en afgebeeld in het zevende deel der groote Histoire naturelle des Poissons. De Amboinasche soort behoort blijkbaar tot eenen nog jeugdigen leeftijdstoestand, waaraan welligt is toe te schrijven de geringe verlenging van den snuit. Hieraan, alsmede aan het bolle profiel, aan de geringe verlenging van den preoperkeldoorn, aan de eigenaardige kleurteekening der vinnen, aan de talrijke rug- en aarsvinstralen enz. is *Rhynchichthys brachyrhynchos* gemakkelijk van *Rhynchichthys pelamidis* te onderkennen.

Myripristis adustus Blkr.

Myriprist. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{3}{4}$ circiter in ejus longitudine, latitudine 2 circiter in ejus altitudine; dorso elevato convexo: linea rostro-frontali convexa; capite obtuso $3\frac{3}{4}$ circiter in longitudine capitis, aequo alto circiter ac longo; oculis diametro $2\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; distantia interoculari 4 circiter in longitudine capitis; vertice utroque latere carinis 5 vel 6; maxilla inferiore antice dentibus aliquot conicis obtusis ceteris majoribus; maxilla superiore sub oculi parte posteriore desinente; osse supramaxillari postice glabro edentulo; fossa rostrali trigona; praepereculo obtusangulo rotundato; operculo latitudine 2 et paulo in ejus altitudine, spina brevi; osse scapulari denticulato; squamis lateribus 30 p. m. in serie longitudinali longitudinaliter valde striatis; pinnis dorsalibus vix unitis, spinosa radiosa humiliore spinis gracilibus 3^a ceteris longiore, radiosa acutiuscula apice rotundata; pectoralibus et ventralibus subaequalibus acutiusculis $5\frac{1}{3}$ ad $5\frac{2}{3}$ in longitudine corporis; anali acutiuscula apice rotundata; caudali profunde incisa lobis acutiusculis rotundatis 4 et paulo in longitudine corporis; corpore superne rubro-violaceo inferne aureo singulis squamis marginem liberum versus vitta transversa violacea; capite violaceo genis operculisque rubescente; membrana operculari axillisque nigris; pinna dorsali spinosa violascente superne nigricante; pinnis ceteris roseis, dorsali radiosa, anali, caudalique apicibus late nigris.

B. 8. D. 16. 1/16. P. 2/14. V. 1/7. A. 4/12 vel 4/13. C. 4. 21. 3.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudino speciminis unici 131^{mm}.

Aanm. Deze fraaije soort is kenbaar aan het ongetand zijn van het bovenkaaksbeen, het zwarte operkelvlies, de zwarte okselvlak, het aantal schubben op eene overlansche rei en de breede zwarte vintoppen. Zij is verwant aan *Myripristis parvidens* CV. en *Myripristis kuntee* CV.

Myripristis murdjan Rüpp. Atl. R. N. Afr. F. R. M.
p. 86 tab. 23 fig. 2. N. W. F. Abyss. F. R.
M. p. 95. CV. Poiss. III p. 132, VII p. 372.

Myriprist. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine 2 circiter in ejus altitudine; dorso elevato convexo; linea rostro-frontali convexa; capite obtuso $3\frac{2}{3}$ circiter in longitudine corporis, vix longiore quam alto; oculis diametro 2 circiter in longitudine capitis; distantia interoculari $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis; vertice utroque latere carinis 6; maxillis antice caninoïdeis nullis vel rudimentariis tantum; maxilla superiore sub oculi parte posteriore desinente; osse supramaxillari edentulo; fossa rostrali trigona; praecoperculo rotundato margine denticulis plus quam 60 serrato; operculo rotundato superne spinis 2 medioeribus; latitudine operculi 3 in ejus altitudine; osse scapulari denticulis vix conspicuis; squamis lateribus 30 p. m. in serie longitudinali denticulis bene conspicuis; pinnis dorsalibus vix unitis, spinosa radiosa humiliore spina 4^a ceteris longiore, parte radiosa acuta; pectoralibus acutis $4\frac{3}{4}$, ventralibus acutis $5\frac{3}{4}$, caudali profunde incisa lobis acutis 4 et paulo in longitudine corporis; anali acuta; colore corpore violascente-roseo marginibus squamarum violaceo; membrana operculari axillisque nigris; pinnis roseis dorsali radiosa, anali radiosa ventralibusque antice albo marginatis et radiis anticis fascia transversa fusco-violacea; caudali superne et inferne albo marginata utroque lobo fascia longitudinali fusco-violacea.

B. 8. D. 10. $1/14$ vel $1/15$. P. $2/12$. V. $1/7$. A. $4/12$ vel $4/13$. C. 5.
19. 4.

Synon. *Sciaena murdjan* Forsk. Descr. anim. p. 48 N. 52.

Persèque murdjan Lacép. Poiss. IV p. 396, 418.

Perca murdjan Lacép. ibid.

Murdjan Arab.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo speciminis unici 91'''.

Aanm. Mijn specimen behoort met vrij groote zekerheid tot de bovengenoemde soort. De donkere vinbanden zijn er

sterker uitgedrukt dan op de afbeelding van den heer RÜPPELL is aangegeven. *Myripristis murdjan* Rüpp. heeft groote overeenkomst met *Myripristis parvidens* CV? (Blkr. Nat. tijdschr. N. Ind. III p. 260), doch laatstgenoemde heeft het tusschenoogsgedeelte van den kop breeder, mist de witte vinranden, heeft de donkere vinbanden in veel geringere mate uitgedrukt en 2 stralen meer in de borstvin en 1 meer in de aarsvin.

MULLOÏDEI.

Upeneus pleurospilos Blkr.

Upen. corpore oblongo compresso, altitudine $4\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine $1\frac{2}{3}$ circiter in ejus altitudine; capite 4 ad 4 et paulo in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{4}$ circiter in ejus longitudine; linea rostro-frontali convexa; oculis diametro 4 circiter in longitudine capitis; rostro oculo multo longiore superne squamoso; osse suborbitali oculi diametro altiore; dentibus utraque maxilla uniseriatis conicis inaequalibus utraque maxilla 22 ad 28; maxillis subaequalibus, superiore ante oculum vel sub margine oculi anteriore desinente, squamata; praecoperculo subrectangulo angulo rotundato; operculo spina acuta; cirris inframaxillaribus operculi marginem posteriorem attingentibus; linea laterali arborescente; squamis lateribus 30 p. m. in serie longitudinali; pinna dorsali spinosa dorsali radiosa altiore, acuta, spina 3^a spinis ceteris longiore corpore multo humiliore; dorsali radiosa et anali altitudine aequalibus corpore plus duplo humilioribus, angulatis, vix emarginatis; pectoralibus acutis 5, ventralibus acutis sub basi pinnarum pectoralium insertis 6 circiter, caudali profunde incisa lobis acutis subaequalibus $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{2}{3}$ in longitudine corporis; colore corpore roseo marginibus squamarum profundiore; squamis dorso lateribusque singulis medio guttula rubro-violacea; macula nigra oculo minore sub linea laterali pinnae dorsalis spinosae parti posteriori opposita; vittis temporibus rostroque longitudinalibus coeruleis vel rubro-violaceis; pinnis roseis, dorsali 2^a vittis 2 longitudinalibus coeruleis; ventralibus caudalique fasciis transversis aurantiaco-rubris; anali vitta longitudinali aurantiaca.

B. 4. D. 8— $\frac{1}{3}$ vel $\frac{1}{9}$. P. $\frac{2}{13}$ vel $\frac{2}{14}$. V. $\frac{1}{5}$. A. $\frac{2}{6}$ vel $\frac{2}{7}$.

C. 15 et lat. brev.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo 4 speciminum 125''' ad 136'''.

Aanm. Deze soort is na verwant aan *Upeneus luteus* CV. doch ranker van ligchaam en heeft eenigzins andere kleuren. Zij is kenbaar aan de zwarte zijvlek onder de zijlijn tegen over het achterste gedeelte der doornachtige rugvin en aan de donkere dwarsche staartvinbandjes.

SCLEROPAREI.

Apistus leucogaster Richards. Zoöl. Voyag. Samār.
Fish. p. 3 tab. 3 fig. 1, 2.

Apist. corpore oblongo compresso, altitudine 4 in ejus longitudine, latitudine $1\frac{1}{2}$ in ejus altitudine; capite obtuso $2\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; linea rostro-frontali convexa; orbitis lineam rostro-frontalem paulo superantibus, diametro 3 circiter in longitudine capitis, diametro $\frac{1}{2}$ circiter a se invicem distantibus; rostro obtuso oculo multo brevior; spinis suborbitalibus 2 inferiore brevi sed bene conspicua, superiore sub iridis dimidio posteriore desinente; rictu obliquo magno; maxilla superiore inferiore paulo brevior sub oculi dimidio posteriore desinente; cirro inframaxillari nullo; dentibus maxillis, palatinis vomerinisque minimis; praeoperculo spinis 5 superiore longiore aperturam branchialem non attingente, inferioribus 2 obtusis; linea laterali tubulosa leviter curvata prope basin pinnae caudalis desinente; cute laevi squamis oculo nudo lenteque inconspicuis; pinna dorsali spinis dimidio basali tantum membrana unitis, supra oculum incipiente, spina 3^a spinis sequentibus paulo, spinis posticis vix longiore corpore duplo fere humiliore, spina 1^a ceteris brevior; dorsali radiosa spinosa vix humiliore obtusa basi caudalis subunita; pinnis pectoralibus radio libero nullo latis obtusis $3\frac{2}{3}$, ventralibus acutiusculis $5\frac{1}{2}$ circiter, caudali convexa $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; anali spina 3^a spinis 2^a et 1^a longiore corpore plus duplo humiliore, parte radiosa obtusa rotundata; corpore superne fuscescente et roseo nebulato inferne flavescente-roseo; pinna dorsali fuscescente et griseo nebulato-marmorata parte spinosa media basi macula magna nigra; pectoralibus et ventralibus rubris fusco marmoratis; anali rubra parte radiosa late fusco marginata; caudali rosea dimidio posteriore fusco dense arenata.

B. 7. D. 13/8. P. 1/15. V. 1/5. A. 3/6. vel 3/7. C. 12 et lat. brev.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo speciminis unici 43'''.

Aanm. Deze soort is verwant aan *Apistus amblycephalus* Blkr. en *Apistus amblycephaloides* Blkr. doch heeft de huid volkomen schubloos, de onderste preoperkeldoornen veel meer ontwikkeld, het profiel nog stomper, talrijker borst- en aarsvinstralen en andere kleuren. De afbeelding van den heer RICHARDSON is 65''' lang, terwijl de lengte van mijn specimen slechts 43''' bedraagt.

SCIAENOÏDEI.

Diagramma lineatum CV. Poiss. V p. 231.

Diagr. corpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine 2 et paulo in ejus altitudine; capite obtuso, valde convexo, $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine capitis, aequo alto ac longo; linea rostro-frontali rostro valde declivi convexiuscula; osse suborbitali angulo oris oculi diametro paulo humiliore; maxilla superiore inferiore paulo longiore ante oculum desinente; dentibus maxillis serie externa aequalibus dentibus seriebus internis majoribus; maxilla inferiore poris 6 valde conspicuis; praepereulo subrectangulo angulo rotundato margine posteriore leviter emarginato; squamis lateribus 75 p. m. in serie longitudinali; pinnis dorsali et anali radiosus postice obtusis rotundatis, altitudine aequalibus, corpore duplo circiter humilioribus; dorsali spinosa spina 4^a spinis ceteris longiore, corpore paulo plus duplo humiliore; pectoralibus acutiusculis et ventralibus acutis $5\frac{1}{2}$ circiter, caudali convexa 5 circiter in longitudine corporis; anali spina 2^a spina 3^a longiore, spina 1^a spina 3^a plus duplo brevior; corpore fusco ventre dilutior, fasciis flavis et margaritaceis longitudinalibus 6, 1^a interoculo-dorsali, 2^a oculo-dorsali gracili mediam basin pinnae dorsalis radiosae-, 3^a latiore oculo-caudali dorsum caudae et pinnam caudalem-, 4^a oculo-caudali mediam basin caudalis-, 5^a rostro-caudali latiore infimam basin caudalis attingentibus, 6^a maxillo-anali; pinnis pulchre flavis, dorsali et anali superne basique fascia longitudinali nigra, fascia basali postice latiore apicem dorsalis radiosae attingente; caudali fasciis nigris 5, media longitudinali, lateralibus obliquis; pectoralibus maculis magnis 3, ventralibus macula maxima unica nigricante-fuscis.

B. 6. D. 12/20 vel 12/21. P. 2/15. V. 1/5. A. 3/7 vel 3/8. C. 17 et lat. brev.

Synon. *Perca lineis longitudinalibus varia* etc. Seba Thesaur. III p. 79 tab. 27 fig. 18.

Perca diagramma L. Syst. Nat. ed. 12^a p. 1319.

Perca lineata L. Syst. Nat. ed. 12^a p. 1319.

Synon. *Sciæna lineata* Mus. Adolph. Freder. tab. 31 fig. 4.

Grammistes lineatus Bl. Schn. Syst. posth. p. 186.

Diagramma rayé CV. Poiss. V p. 231.

Bodian Cuvier Benn. Ceyl. Fish. p. 13 fig. 13.

Deweeboraloowah Cingaleus.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo speciminis unici 140'''.

Aanm. De afbeelding van SEBA, hoezeer goed herkenbaar, laat veel te wenschen over, vooral wat de verdeeling der kleuren op de vinnen betreft. Blijkbaar heeft de aangehaalde fraaije doch insgelijks inkorrekte afbeelding van BENNETT tot *Diagramma lineatum* CV. betrekking. Het aantal rugdoornen en gele of parelkleurige overlangsche banden schijnt bij verschillende individu's aan verscheidenheden onderworpen te zijn.

MAENOÏDEI.

Caesio pisang Blkr.

Caes. corpore oblongo compresso, altitudine $4\frac{2}{3}$ ad $4\frac{3}{4}$ in ejus longitudine, latitudine $1\frac{3}{4}$ circiter in ejus altitudine; capite acuto $4\frac{1}{4}$ ad $4\frac{1}{2}$ in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; linea rostro-frontali declivi rectiuscula vel convexiuscula; oculis diametro 3 circiter in longitudine capitis; rostro acuto oculo multo brevior; maxilla superiore valde protractili, ore clauso maxilla inferiore non longiore, sub oculi parte anteriore desinente; praeoperculo margine posteriore leviter concavo non denticulato; lineis dorsali et ventrali rotundatis; squamis etenoïdeis lateribus 60 p. m. in serie longitudinali; linea laterali rectiuscula; pinna dorsali basi squamosa, antice elevata, spina 3^a ceteris longiore $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{1}{2}$ in altitudine corporis, parte radiosa humili postice corpore quadruplo humiliore; pinnis pectoralibus acutis $4\frac{2}{3}$ circiter, ventralibus acutis vix post basin pectoralium insertis 7 circiter, caudali profunde incisa lobis gracilibus acutis $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{2}{3}$ in longitudine corporis; anali corpore triplo circiter humiliore, basi squamosa; colore corpore pinnisque roseo; squamis dorsalibus lateralibusque superioribus basi macula coerulea; linea laterali fusca; lobis caudalibus apicibus nigris.

B. 6. D. 10/14 vel 10/15. P. 2/16 vel 2/17. V. 1/5. A. 3/11 vel 3/12.

C. 17 et lat. brev.

Synon. *Ikan Pisang pisang* Mal. Bat.

Habit. Amboina, Batavia, in mari.

Longitudo 3 speciminum 113''' ad 150'''.

Aanm. Deze soort heeft zeer groote verwantschap met *Caesio chrysozona* K. v. H. doch is ranker van ligchaam, heeft de zijlijn nagenoeg regt, den buik meer uitpuilende, een straal minder in rugvin, borstvin en aarsvin en mist den goudkleurigen overlanschen ligchaamsband.

Ik bezit thans 7 soorten van *Caesio*, welke alle te Batavia voorkomen t. w. *Caesio pinjalo* Blkr., *Caesio coeruleus* Lac., *Caesio lunaris* Ehr., *Caesio chrysozona* K. v. H., *Caesio erythrogaster* K. v. H., *Caesio xanthonotus* Blkr. en *Caesio pisang* Blkr. — *Caesio pinjalo* heb ik ook ontvangen van Sumatra en Celebes, *Caesio coeruleus* van Singapore, Ceram en Amboina, *Caesio chrysozona* van Celebes en *Caesio erythrogaster* van Sumatra, Singapore, Riouw en Celebes, en boven beschrevene soort van Amboina.

BLENNIOÏDEL.

Petroskirtes amboinensis Blkr.

Petroskirt. corpore elongato compresso, altitudine 6 ad $6\frac{1}{2}$ in ejus longitudine; capite convexo $4\frac{1}{2}$ ad $4\frac{3}{4}$ in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{2}{3}$ circiter, latitudine 2 circiter in ejus longitudine; linea rostro-frontali convexa; rostro vix ante os prominente oculo paulo longiore; crista occipitali nulla; cirris temporali (regione postoculari superiore) et orbitali oculo multo brevioribus; oculis diametro 4 circiter in longitudine capitis, diametro $1\frac{1}{3}$ circiter a se invicem distantibus; rictu sub oculi limbo anteriore desinente; maxillis antice tantum dentatis, dentibus confertissimis, maxilla superiore p. m. 34, maxilla inferiore p. m. 36; maxilla superiore caninis 2 medioeribus curvatis, maxilla inferiore canino longissimo valde curvato; apertura branchiali rotundata oculo vix minore; cute laevi; linea laterali inconspicua; pinnis radiis omnibus simplicibus; dorsali ante aperturam branchialem incipiente et prope basin pinnae caudalis desinente, margine superiore convexa, corpore minus duplo humiliore, radio nullo producto; pectoralibus obtusis et ventralibus 8 circiter, caudali leviter convexa radio producto nullo $5\frac{1}{2}$ in longitudine corporis; anali dorsali humiliore margine inferiore convexo; corpore aurantiaco ubique margaritaceo-coeruleo punctato et guttulato et insuper punctis et guttulis parcis olivaceis; pinnis flavis vel aurantiacis, dorsali et anali violaceo-fusco variegatis.

B. 6. D. 28. P. 14. V. 3. A. 19. C. 11 et lat. brev.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo 2 speciminum 84''' et 88'''.

Aanm. Deze soort is zeer na verwant aan *Petrosirtes bankanensis* Blkr. (Nat. tijdschr. N. Ind. III p. 728) en heeft ongeveer denzelfden habitus, kleurteekening en getallen der vinstralen. Bij mijn specimen van *Petrosirtes bankanensis* kan ik echter geene oogdraden waarnemen, gaat de kop $5\frac{1}{3}$ maal in de lengte des lichaams, gaan de oogen $4\frac{1}{2}$ maal in de lengte van den kop, heeft de bovenkaak ongeveer 36 en de onderkaak ongeveer 40 tandjes, gaan de borstvinnen $7\frac{1}{2}$ en de buikvinnen $8\frac{1}{2}$ maal in de lengte van het ligchaam enz., alle welke verschillen, te zamen genomen, mij voorkomen niet toe te schrijven te zijn aan leeftijds- of sekse-verscheidenheden en regt te geven om mijne specimina van Amboina en Banka als twee verschillende soorten te beschouwen.

PSEUDOCHROMIDES.

Pseudochromis tapeinosoma Blkr.

Pseudochrom. corpore elongato compresso, altitudine 5 circiter in ejus longitudine, latitudine 2 circiter in ejus altitudine; capite acuto convexo $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis, longiore quam alto; linea rostro-frontali convexa; oculis diametro 3 et paulo in longitudine capitis; rostro acuto oculo multo brevior; maxilla superiore maxilla inferiore vix brevior sub medio oculo desinente; maxillis dentibus pluriseriatis, superiore antice caninoïdeis 8 aequalibus, inferiore caninoïdeis 6 mediis 2 lateralibus brevioribus; dentibus vomero-palatinis parvis in vittam formam ferri equini referentem dispositis; vertice, fronte genisque squamosis; praeoperculo rotundato; squamis lateribus 30 p. m. in serie longitudinali; linea laterali tubulis simplicibus notata, sub pinnae dorsalis parte posteriore interrupta; pinna dorsali supra basin pectoralium incipiente, parte spinosa parte radiosa multo humiliore, spina 2^a spina 1^a longiore, parte radiosa obtuse rotundata corpore minus duplo humiliore; pectoralibus et caudali obtusis rotundatis $5\frac{1}{2}$, ventralibus acutis 5 circiter in longitudine corporis; anali dorsali vix humiliore postice angulata rotundata; colore corpore pinnisque olivaceo-fuseo, pinna caudali media profundiore.

B. 6. D. 2/21 vel 2/22. P. 2/16. V. 1/5. A. 2/13 vel 2/14. C. 17 et lat. brev.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo 2 speciminum 38''' et 45'''.

Aanm. Tot nog toe zijn slechts 4 soorten van *Pseudochromis* bekend geworden, twee van de Roode zee t. w. *Pseudochromis olivaceus* Rüpp. en *Pseudochromis flavivertex* Rüpp. en twee van den Indischen en Philippijnschen archipel t. w. *Pseudochromis fuscus* M. Trosch. (van Celebes en Ceram) en *Pseudochromis adustus* M. Trosch. van de Philippijnen. Bij de beide soorten van de Roode zee is de staartvin uitgerand met min of meer verlengde randstralen, bij de andere twee bekende en de Amboinasche soort daarentegen stomp en afgerond. *Pseudochromis tapeinosoma* is het naaste verwant aan *Pseudochromis fuscus* M. Trosch. (Hor ichtthyol. Hft. 3 p. 23 tab. 4 fig. 2 Nat. Tijdschr. N. Ind. III p. 708), doch laat er zich gemakkelijk van onderkennen door haar slanker ligchaam, door haar tandenstelsel, door aanmerkelijk minder talrijke rugvinstralen die alle of nagenoeg alle gesplitst zijn enz.

Plesiops coeruleolineatus Rüpp. N. Wirb. Faun. Ab.
F. R. M. p. 5 tab. 2 fig. 5.

Ples. corpore oblongo compresso, altitudine 4 ad 5 in ejus longitudine, latitudine $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite convexo $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$, latitudine 2 circiter in ejus longitudine; oculis diametro 3 circiter in longitudine capitis; linea rostro-frontali convexa; maxillis aequalibus superiore paulo post oculum desinente; rictu obliquo; dentibus pluriseriatis setaceis, maxillis serie externa aliquot majoribus, vomerinis in thurmam triangularem postice emarginatam, palatinis in thurmas 2 oblongas dispositis; praeoperculo rotundato squamis quadriseriatis; squamis operculo squamis praeopercularibus majoribus; squamis lateribus 23 p. m. in serie longitudinali, anterioribus cycloïdeis posterioribus ctenoïdeis; linea laterali simplice sub fine pinnae dorsalis interrupta et sub radiis dorsalibus anticis reïncipiente; pinna dorsali spinosa spina postica spina antica duplo longiore, membrana inter singulas spinas valde incisa lobata; dorsali radiosa analique angulatis dorsali spinosa altioribus corpore humilioribus; pectoralibus obtusis rotundatis $5\frac{1}{2}$, ventralibus radio 1° bifido producto 3 et paulo, caudali obtusa rotundata $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; radiis pectoralibus inferioribus filosis;

colore corpore pinnisque nigro; squamis capite lateribusque antice pluribus guttula coerulea; pinna dorsali et anali vitta longitudinali obliqua coerulea basi pinnae anteriore incipiente et apicem pinnae posteriorem attingente; dorsali spinosa lobulis membrana apicibusque spinarum aurantiaca vel rubra, vitta margaritacea rubrum pinnae inter et nigrum; caudali interdum vitta rubra marginibus pinnae liberis subparallela.

B. 6. D. 11/7 vel 11/8 vel 12/7 vel 12/8. P. 2/19. V. 1/4. A. 3/8 vel 3/9. C. 15 vel 17 et lat. brev. p. m. 12.

Synon. *Plesiops melas* Blkr. Bijdr. kenn. ichth. Bali p. 10 Verh. Bat. Gen. XXII.

Habit. Amboina, Cauer et Priaman Sumatrae occidentalis, Boeling Bali septentrionalis, et Timor in mari.

Longitudo 7 speciminum 34''' ad 54'''.

Aanm. Mijn specimen beantwoordt zeer goed aan de beschrijving en afbeelding van den heer RÜPPELL, doch ik vind er bij de meeste specimina een rugdoorn minder en de heer RÜPPELL maakt geene melding van den rooden gekromden hoefijzervormigen staartvinband, welke evenwel insgelijks bij meerdere mijner specimina ontbreekt. In de aangehaalde bijdrage tot de kennis der ichthyologie van Bali beschreef ik deze soort kortelijk naar minder goed bewaarde voorwerpen, bij welke de blaauwe rug- en aarsvinbandjes niet meer zichtbaar waren.

LABROÏDEI CTENOÏDEL.

Dascyllus xanthurus Blkr.

Dascyll. corpore oblongo compresso, altitudine $2\frac{2}{3}$ in ejus longitudine absque pinna caudali; latitudine $2\frac{1}{3}$ circiter in ejus altitudine; capite obtuso convexo, $3\frac{1}{2}$ in longitudine corporis absque pinna caudali, aequae alto circiter ac longo; oculis diametro 3 et paulo in longitudine capitis; linea rostro-frontali convexa; osse suborbitali sub oculo oculo plus triplo humiliore emarginato, squamoso, edentulo; dentibus maxillis serie externa obtusis conicis, seriebus internis minimis; praecoperulo subrectangulo angulo rotundato margine posteriore denticulato; operculo spinis 2 planis bene conspicuis; dorso ventre altiore; squamis lateribus 28 p. m. in serie longitudinali; linea laterali sub radiis dorsalis anterioribus interrupta; pinnae dorsali et anali radiosus acutissimis corpore non vel paulo humilioribus, dorsali spinosa spina postica spinis ceteris longiore corpore plus duplo humiliore, membrana interspinali emarginata lobata; pectoralibus obtusis

rotundatis 4, ventralibus acutis radio 1° paulo producto $3\frac{2}{3}$ circiter, caudali profunde excisa lobis acutissimis filosis 2 et paulo in longitudine corporis absque pinna caudali; corpore violaceo-vel fusco-nigricante, singulis squamis puncto vel guttula coerulea; operculo superne macula nigra; cauda pinnae caudali, lobis productis nigricantibus exceptis, pulcherrime aurantiacis; pinnis dorsali, anali ventralibusque violaceo-nigricantibus, dorsali radiosa postice aurantiaca; pectoralibus violaceis basi macula magna nigra.

B. 5. D. 13/11 vel 13/12. P. 2/15. V. 1/5. A. 2/11 vel 2/12. C. 15 vel 17 et lat. brev.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo speciminis unici 86'''.

Aanm. *Dascyllus xanthurus* wijkt van de bekende soorten van *Dascyllus* af, niet alleen door eigenaardige kleurteekening maar ook door langwerpige ligchaam, minder stomp profiel, spitse rug- en aarsvin en verlengde draadvormig eindigende staartvinkwabben.

Pomacentrus moluccensis Blkr.

Pomacentr. corpore oblongo compresso, altitudine $2\frac{2}{3}$ in ejus longitudine, latitudine $2\frac{2}{3}$ circiter in ejus altitudine; capite obtuso 4 circiter in longitudine corporis, altiore quam longo; linea rostro-dorsali vertice convexa rostro convexiuscula; oculis diametro $2\frac{2}{3}$ circiter in longitudine capitis; rostro oculo brevior; osse suborbitali angulo oris oculi diametro duplo circiter humiliore, postice incisura profunda, denticulis nullis; praepereulo subrectangulo angulo rotundato, margine posteriore dentibus bene conspicuis; operculo spinis 2 planis parvis; squamis lateribus 26 p. m. in serie longitudinali; pinnis dorsali et anali postice rotundatis, dorsali spinis posticis spinis ceteris longioribus, membrana inter singulas spinas emarginata lobata; pinnis pectoralibus rotundatis, ventralibus acutis et caudali emarginata lobis obtusis rotundatis 5 circiter in longitudine corporis; colore corpore pinnisque flavo vel fuscescente-aurantiaco; dorsali spinosa analique fusco marginatis; operculo superne basiue pinnae pectoralis superne macula vel gutta nigra vel violacea; squamis lateribus plurimis stria transversa coerulescente.

B. 5. D. 13/12 vel 13/13 P. 2/15 vel 2/16. V. 1/5. A. 2/12 ad 2/14.

C. 15 vel 17 et lat. brev.

Habit. Amboina, Ternate, in mari.

Longitudo 3 speciminum 48''' ad 63'''.

Aann. Deze soort moet na verwant zijn aan *Pomacentrus brachialis* CV. welke met slechts korte trekken is vermeld in de groote Histoire naturelle des Poissons, doch tot formule zou hebben D. 12/14 vel 13/14. P. 15.

Glyphisodon uniocellatus QG. Zoöl. Voyag. Uranie tab. 64 fig. 4. CV. Poiss. V p. 360 Schleg. Müll. Overz. Amphipr. Premn. Verh. Nat. Gesch. N. Overz. Bez. Zoöl. Vissch. p. 23.

Glyphis. corpore oblongo compresso, altitudine 3 fere in ejus longitudine, latitudine 3 fere in ejus altitudine; capite obtuso convexo, 4 ad $4\frac{1}{2}$ in longitudine corporis, aequo alto circiter ae longo; oculis diametro $2\frac{3}{4}$ ad 3 in longitudine capitis; linea rostro-frontali convexa; osse suborbitali sub oculo oculo plus triplo humilioribus; rostro oculo multo brevioribus; dentibus maxillis truncatis vel submarginatis; praeoperculo subrectangulo angulo rotundato; operculo spinis 2 planis vix conspicuis; dorso ventre vix altiore; squamis lateribus 26 p. m. in serie longitudinali; linea laterali sub initio pinnae dorsalis radiosae interrupta; pinnis dorsali et anali angulatis dorsali spinosa altioribus; dorsali spinosa spinis mediis spinis sequentibus vix longioribus corpore plus triplo humilioribus, membrana inter-spinali emarginata lobata; pectoralibus obtusis $4\frac{2}{3}$, ventralibus acutis 4 circiter, caudali leviter emarginata angulis rotundatis obtusis $4\frac{1}{4}$ circiter in longitudine corporis; corpore pulcherrime dilute coeruleo singulis squamis guttulis 2 vel 1 aurantiacis; rostro, mento ventrequae aurantiacis, vitta interoculari curvata vittaque oculo-maxillari coeruleis; pinnis dorsali et anali coeruleis parte radiosa margine fuscentibus, dorsali radiosa basi radium 5^m inter et 10^m macula rotunda nigra; pectoralibus dilute ventralibus profunde aurantiacis; caudali dimidio basali coerulea dimidio libero aurantiaca fusco marginata.

B. 5. D. 13/12 vel 13/13. P. 2/15. V. 1/5. A. 2/12 vel 2/13. C. 15 vel 17 et lat. brev.

Variet. Vitta interoculari fusca, rostro coeruleo, pinnis dorsali et anali radiosis obtusis rotundatis aurantiacis, caudali tota aurantiaca.

Synon. *Glyphisodon uniocellé* CV. Poiss. V p. 360.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo 4 speciminum $42'''$ ad $55'''$.

Aann. Mijne specimina hebben blijkbaar betrekking tot

Glyphisodon uniocellatus QG. De soort is gemakkelijk herkenbaar aan hare fraaije kleuren en zwarte rugvlnlek. Zij was reeds bekend van Java, Timor en Vanikoro.

LABROÏDEI CYCLOÏDEI.

Crenilabrus enneacanthus Blkr.

Crenilabr. eorpore oblongo compresso, altitudine $3\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in ejus altitudine; capite acuto $3\frac{2}{3}$ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{4}$ circiter in ejus longitudine; linea rostro-frontali declivi rectiuscula; oculis diametro 4 circiter in longitudine capitis; rostro acuto non convexo; osse suborbitali oculi diametro humiliore; maxillis subaequalibus superiore sub oculi margine anteriore desinente; maxillis dentibus uniseriatis conicis subaequalibus, antice insuper caninis 4 curvatis externis magnis divergentibus intermaxillaribus inframaxillaribus longioribus; dentibus angularibus prominentibus nullis; praeoperculo rectangulo margine posteriore denticulis bene conspicuis; squamis lateribus 24 p. m. in serie longitudinali; linea laterali antice singulis squamis bifurecata postice simplice; pinna dorsali radiosa spinosa altiore, rotundata, spinosa spina postica spinis ceteris longiore, membrana interspinali incisa lobata lobis spinas multo superantibus; pectoralibus obtusis rotundatis et ventralibus acutis $6\frac{1}{4}$ circiter, caudali obtusa convexa $4\frac{1}{4}$ circiter in longitudine corporis; anali obtusa postice angulata; corpore viridi fasciis longitudinalibus 5 vel 6 roseis; squamis lateribus singulis margine punctis 4 ad 8 coeruleis; dentibus viridibus; pinnis pectoralibus roseis; pinnis ceteris spinis radiisque viridibus membrana rubris, dorsali violaceo marginata, ventralibus analique membrana marginem inferiorem et caudali marginem posteriorem versus violascente; caudali membrana violaceo punctata.

B. 5. D. $9/12$ vel $9/13$. P. $2/11$. V. $1/5$. A. $3/10$ vel $3/11$. C. 12 et lat. brev.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo speciminis unici 86'''.

Aann. Deze *Crenilabrus enneacanthus* is na verwant aan *Crenilabrus nematopterus* Blkr. wat de gevallen der vinstralen betreft, doch mist de verlengde rug- en aarsvindraden, heeft korter en hooger ligchaam, kortere staartvin en andere kleuren.

Julis (Halichoeres) dieschismenacanthoides Blkr.

Julis (Halich.) corpore oblongo compresso, altitudine $4\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine, latitudine 2 et paulo in ejus altitudine; capite acuto $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{1}{2}$ ad $1\frac{1}{4}$ in ejus longitudine; oculis diametro 4 circiter in longitudine capitis; linea rostro-frontali declivi rectiuscula; labiis carnosis; dentibus maxillaribus mediocribus conicis, caninis 2 anticis mediocribus prominentibus; dentibus oris angularibus magnis conicis; linea laterali antice singulis squamis bifida vel trifida postice simplice; squamis lateribus 27 p. m. in serie longitudinali; pinnis dorsali et anali basi glabris, postice angulatis; dorsali spinis 4 anticis divergentibus 3^a et 4^a 2^a et 5^a longioribus; pectoralibus inferiore dimidio corpore insertis obtusis 7 circiter, ventralibus acutis 8 circiter, caudali convexa $5\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; colore corpore viridiflavo; corpore fasciis 5 vel 6 transversis diffusis latis subcontiguis violaceis; squamis fasciis pluribus gutta rubro-violacea annulo dilutiore cincta; dorso ad basin pinnae maculis 5 vel 6 margaritaceis vel dilute flavis; capite vittis oculo-maxillaribus, subocularibus et opercularibus flexuosis rubro-violaceis rubro marginatis; pinnis verticalibus rubro-violaceis, pectoralibus roseis basi flavis, ventralibus aurantiacis radio 1° rubroviolaceo; dorsali spinosa rubro marginata basi ocellis rubris coeruleo cinctis, medio vitta longitudinali rubra coeruleo limbata, macula magna coerulea irregulari spinam 4^m inter et 6^m; dorsali radiosa coeruleo marginata ocellis rubris coeruleo cinctis in series tres longitudinales dispositis, serie media antice in vittam coalitis; anali coeruleo marginata medio vitta longitudinali rubra coeruleo limbata, supra et infra vittam ocellis rubris coeruleo cinctis in seriem longitudinalem dispositis; caudali ocellis numerosis carnosissimis coeruleo cinctis, angulis flava, medio postice violacea.

B. 6. D. 9/11 vel 9/12. P. 2/12. V. 1/5. A. 3/11 vel 3/12. C. 14 et lat. brev.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo speciminis unici 69'''.

Aanm. Deze soort is zeer na verwant aan *Julis (Halichoeres) dieschismenacanthus* Blkr. (Nat. Tijdschr. N. Ind. III p. 645) voornamelijk door vormen, tandenstelsel, divergerende voorste rugdoornen en groote blaauwe rugvinkleek, maar wijkt toch daarvan nog aanmerkelijk af door het dwars geband zijn des geheelen ligchaams, het violette van het middelste achterste gedeelte der staartvin en andere bijzonderheden der kleurteekening.

Xyrichthys novaculoïdes Blkr.

Xyrichth. corpore elongato compresso, altitudine $5\frac{1}{2}$ ad 5 in ejus longitudine, latitudine 2 circiter in ejus altitudine; capite obtuso convexo $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{3}{4}$ ad $1\frac{1}{4}$ in ejus longitudine; oculis diametro $3\frac{1}{2}$ ad 4 in longitudine capitis; linea rostro-frontali convexa; osse suborbitali oculi diametro multo altiore; rostro obtuso; maxilla superiore inferiore paulo brevior ante oculum desinente; maxillis dentibus medioeribus conicis antice caninis 2 magnis curvatis superioribus divergentibus inferiores ore clauso recipientibus; linea laterali simplice sub posteriore parte dorsalis radiosae interrupta; squamis lateribus 80 p. m. in serie longitudinali; squamis postocularibus 4 vel 5 tantum parvis uniseriatis; pinnis dorsali et anali basi glabris postice angulatis; dorsali spinosa indivisa spinis omnibus osseis posticis spinis ceteris longioribus corpore plus triplo humilioribus, membrana interspinali vix emarginata; dorsali radiosae dorsali spinosa paulo altiore; pinnis pectoralibus obtusiusculis, ventralibus acutis et caudali subtruncata vix convexa 7 circiter in longitudine corporis; colore corpore superne viridi inferne flavo; vittis postoculo-maxillari opercularibusque coeruleis; regione humerali fascia transversa curvata fusca coeruleo cineta; mediis lateribus paulo post apicem pectoralis fasciis 2 vel 1 fuseis vel nigricantibus; corpore post annum vittis pluribus transversis obliquis et curvatis aurantiacis tantum vel aurantiacis et fuseis; pinnis dorsali et anali carnosinis, dorsali vittulis numerosis brevibus obliquis et longitudinalibus violaceis; pectoralibus ventralibusque flavis; caudali dimidio basali viridi, dimidio libero carnosina.

B. 6, D. $9/12$. P. $2/10$. V. $1/5$. A. $2/12$. C. 12 et lat. brev.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo 3 speciminum 102''' ad 110'''.

Aanm. Deze soort heeft in habitus veel van *Xyrichthys torquatus* van Suriname (CV. Poiss. XIV p. 40 tab. 392) en heeft evenzoo een' schuinschen bruinen schouderband en schuinsche rugvinbandjes, doch is overigens ranker van ligchaam, terwijl *Xyrichthys torquatus*, volgens de aangehaalde afbeelding te oordeelen, eene aanmerkelijk kortere staartvin heeft, slechts 61 schubben op eene overlansche rei enz. De beschrijving dezer soort in het groote vischwerk is echter uiterst oppervlakkig. Het specimen, door den zorg van den heer VALENCIENNES afgebeeld, was te Amsterdam gekocht en werd gezegd van Suriname afkomstig te zijn. Indien die opgave onjuist is

geweest, wat meermalen plaats heeft met naturaliën-handelaars, en de soort in plaats van uit Suriname, uit deze gewesten afkomstig was, zou ik geneigd zijn haar als identisch met mijne specimina te beschouwen.

Xyrichthys novaculoïdes behoort bijkans evenzeer tot *Novacula* als tot *Xyrichthys* wegens de kleine schubjes achter en eenigzins onder het oog. De wangen zijn echter volkomen schubloos.

PLEURONECTEOÏDEI.

Achirus Hartzfeldii Blkr.

Achir. corpore oblongo, altitudine 3 fere in ejus longitudine; capite rotundato 5 fere in longitudine corporis paulo altiore quam longo; oculis dextris minus diametro 1 approximatis, superiore ante inferiorem prominente; ore infero rictu valde curvato sub oculi inferioris limbo anteriore desinente; rostro uncinato ante oculos desinente; naribus tubulatis, tubo dextro sinistro longiore sed graciliore; dentibus maxillaribus pluriseriatis parvis; rostro et mento fimbriatis; squamis lateribus valde ciliatis 100 p. m. in serie longitudinali usque ad aperturam branchialem; linea laterali recta; pinnis, caudali excepta, radiis omnibus simplicibus, dorsali et anali corpore quadruplo humilioribus postice medio non altioribus, ad basin pinnae caudalis desinentibus, poris interradialibus non conspicuis; dorsali unco rostri incipiente; ventralibus latis cum basi pinnae analis unitis; caudali obtusa rotundata $6\frac{1}{2}$ ad $6\frac{3}{4}$ in longitudine corporis; corpore latere anophthalmo albo, latere oculari aurantiaco coeruleo reticulato, maculis et ocellis magnis aureo punctatis longitudinaliter seriatis, 5 vel 6 in linea laterali, 5 ad 8 supra et 5 vel 6 infra lineam lateralem; capite corpore pinnisque dorsali et anali insuper maculis irregularibus parvis nigris aureo punctatis; pinnis, caudali praesertim, radiis nigricante punctatis

B. 6. D. 94 ad 101. V. 5. A. 63 ad 65. C. 20 vel 22.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo 2 speciminum 103''' et 115'''.

Aanm. Deze fraaije soort staat in verwantschap tusschen *Achirus*, *Achiroïdes* en *Plagusia*, doch laat zich nog het best onder *Achirus* rangschikken, wanneer men uit mijne diagnose van dit geslacht de uitdrukkingen weglaat „rostrum non un-

cinatum; pori interradales;" welke kenmerken trouwens ook geene generische waarde behoeven te bezitten. De soort is behalve aan hare fraaije kleurteekening, kenbaar aan het gemis der tusschenstraaalporiën, den gehaakten snuit, de op den snuithaak reeds beginnende rugvin enz.

MURAENOÏDEL.

MORINGUA Gray (PTYOBRANCHIUS MacClell.)

Pinnae pectorales, dorsalis, caudalis, analis; dorsalis et analis medio adiposae postice cum caudali unitae. Aperturae branchiales 2 semilunares inferae. Dentes palatini, nasales, vomerini, inframaxillares. Anus ante pinnam dorsalem in posteriore corporis parte situs.

Moringua microchir Blkr.

Mor. corpore cylindrico valde elongato, altitudine 48 p. m. in ejus longitudine, cauda tantum compresso; capite acuto convexo 12 circiter in longitudine corporis; oculis diametro 18 p. m. in longitudine capitis; rostro acuto convexo oculo plus duplo longiore; naribus posterioribus foraminiformibus, anterioribus tubulatis; rictu post oculum producto, 4 circiter in longitudine capitis; maxilla inferiore superiore longiore; dentibus acutis, palatinis, nasalibus, vomerinis inframaxillaribusque uniseriatis, palatinis utroque latere p. m. 6, nasalibus utroque latere p. m. 3, vomerinis p. m. 6, inframaxillaribus utroque latere p. m. 11; dentibus nasalibus dentibus ceteris majoribus; cute laevi squamis inconspicuis; linea laterali conspicua; ano antice in tertia tertia corporis parte sito; pinnis dorsali, caudali et anali unitis, dorsali et anali humilibus antice et postice tantum radiis conspicuis, medio subadiposis vix conspicuis, dorsali in posteriore quarta corporis parte longe post pinnam analem, anali paulo post anum incipiente; caudali obtusa; pectoralibus minimis apertura branchiali multo brevioribus; colore corpore pinnisque viridi.

B? D. part. anterior. 30. P. 8 p. m. A. part. anterior. 41 p. m. D. poster. C. et A. poster. 60 p. m.

Habit. Amboina et Cauer, Sumatrae occidentalis, in mari.

Longitudo 2 speciminum 140''' et 240'''.

Aanm. In zijn everhandeling over de „Apodal Fishes of Bengal" heeft de heer J. MACCLELLAND 7 soorten van *Ptyobranchus*

vermeld, welke alle na aan elkander verwant zoo niet dezelfde zijn. De boven beschrevene soort heeft nog het meeste van de afbeelding van *Ptyobranchnus arundinaceus* MacCl. (l. c. Calc. Journ. Nat. Hist. V p. 200 tab. X fig. 1) doch verschilt er van door regelmatig eenreijige ploegbeenstanden, meer voor den snuit uitstekende onderkaak, kleinere naauwelijks zichtbare borstvinnen, digter bij den anus beginnende aarsvin enz. Bij *Ptyobranchnus gracilis* MacCl. (l. c. p. 202 tab. 9 fig. 5) is insgelijks de onderkaak langer dan de bovenkaak en begint de aarsvin digter bij den anus maar elke zijde van de bovenkaak zou er ongeveer 30 tanden hebben, terwijl er zich bij mijn specimen slechts 9 of 10 bevinden (1).

BALISTINI.

Monacanthus trichurus Blkr.

Monacanth. corpore oblongo compresso, diametro dorso-anali $2\frac{1}{2}$ ad $2\frac{3}{4}$ in ejus longitudine, latitudine 3 circiter in diametro dorso-anali; capite acuto 4 ad $4\frac{1}{2}$ in longitudine corporis, altiore quam longo; oculis diame-

(1) Onder het afdrukken dezer bijdrage ontving ik een schrijven van mijn' vriend den heer Dr. CANTOR te Calcutta, waaraan ik volgende opmerkingen omtrent *Moringua* ontleen. „I have examined, described and figured *Moringua raitaborua* Buch. Ham. Gang. Fish. p. 25 and 364. Of this single species GRAY has made 2 genera (*Rataboura* and *Moringua*) and 3 species (*Hamiltonii*, *Hardwickii* and *linearis*). Of this single species MACCLELLAND has made one family (*Ptyobranchnidae*, characters erroneous), one genus (*Ptyobranchnus*, characters erroneous), and seven species viz. *P. arundinaceus*, *Guthrianus*, *erythracus*, *multidentatus*, *parvidentatus*, *gracilis* and *brevis*. The examination of numerous individuals of all ages (from $25\frac{5}{8}$ inch. tot 4 inches in length) has tended to convince me, that the eel is a true *Anguilla*, but from the singular position and shape of the dorsal and anal it may be placed in a subgenus, for which GRAY'S name *Moringua* may be retained, solely because it is the least erroneous. BUCHANAN HAMILTON and GRAY correctly considered this eel as one of the *Muraenoidae*. Sir JOHN RICHARDSON'S reasons for placing his *Moringua lumbricoides* under *Sphagebrancoïdae* I am at a loss to understand, unless the imaginary *Ptyobranchoïdae* have misled him.”

tro 3 ad $3\frac{1}{2}$ in longitudine capitis; linea rostro-frontali concava; rostro acuto oculo duplo vel vix duplo longiore; dentibus utraque maxilla 6 acutis, anticis apice obliquis vel emarginatis, lateralibus rotundatis; apertura branchiali ad basin pinnæ pectoralis superiorem desinente, longitudine oculi diametrum æquante vel subæquante; squamis parvis spinulosis bene conspicuis; cauda masculis setosa setis numerosissimis rigidis antrorsum curvatis, feminis setis nullis; spina dorsali supra oculus sita rostro longiore, postice dentibus magnis armata; pinnis dorsali radiosa et anali diametro dorso-anali quintuplo vel sextuplo humilioribus, rotundatis, radiis ex parte apice fissis; pectoralibus obtusis convexis; ventrali triangulari squamis majoribus polyacanthis valde scabra, spina infra pinnam prominente, postice dentibus magnis armata, radiis oeculis; caudali convexa $4\frac{1}{2}$ ad 5 in longitudine corporis; corpore fusco fusco profundiore irregulariter nebulato ac marmorato; pinnis viridi-flavis, caudali fasciis 2 transversis fuscis.

B. 5. D. 1 — 28 vel 1 — 29. P. 11 vel 12. A. 27 vel 28. C. 12.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo 5 speciminum 88''' ad 105''' (2 mascul. 3 femin.).

Aann. Deze soort is zeer na verwant aan *Monacanthus tomentosus* Cuv. doch bij laatstgenoemde is de kleur des ligchaams lichter en het bruine wolkachtig er over verdeeld. Bij specimina van dezelfde grootte is het ligchaam van *Monacanthus trichurus* aanmerkelijk ranker en de staartvin langer. Is zij misschien slechts eene varieteit van *Monacanthus tomentosus* Cuv.?

Het beborsteld of gedoornd zijn van den staart bij *Monacanthus* schijnt een kenmerk te zijn van het mannelijke geslacht. Van mijne specimina van deze soort alsmede van die van *Monacanthus tomentosus* Cuv., hebben de mannetjes sterk ontwikkelde borstels op den staart, terwijl deze bij de wijfjes volstrekt ontbreken. Indien deze opmerking ook geldt voor andere soorten van dit geslacht, zullen misschien meerdere beschrevene soorten met elkander vereenigd moeten worden. Ook verdient opmerking, dat de wijfjes eenigzins hooger van ligchaam zijn dan de mannetjes.

Monacanthus chrysoпилos Blkr.

Monacanth. corpore oblongo compresso, diametro dorso-anali $3\frac{1}{2}$ circi-

ter in longitudine corporis; latitudine $2\frac{1}{2}$ circiter in diametro dorso-anali; capite valde acuto 3 et paulo in longitudine corporis; altitudine capitis $1\frac{2}{3}$ in ejus longitudine; oculis diametro 4 et paulo in longitudine capitis; linea rostro-frontali concava; rostro valde acuto gracili oculo plus duplo longiore; dentibus utraque maxilla 6 acutis; apertura branchiali oculi diametro duplo breviora ante basin pinnae pectoralis superiorem desinente; squamis minimis vix conspicuis scabriusculis; cauda setosa; spina dorsali supra ocnlum sita, rostro vix longiore, postice et antice dentibus parvis scabra apice acuta; pinnis dorsali radiosa analique corpore quadruplo humilioribus, rotundatis, radiis simplicibus; pectoralibus obtusis oculo vix longioribus; ventrali triangulari glabra, emarginata, radiis occultis, spina membranam vix superante dentibus parvis scabra; caudali convexa 6 circiter in longitudine corporis; corpore azureo; rostro labiisque aureis; vitis praeculari et suboculari aureis; toto corpore post oculos ocellis confertis aureis coeruleo cinctis in series 7 longitudinales dispositis; ventre ad basin ventralis macula magna nigerrima albo punctata; pinnis pectoralibus violaceis, ceteris membrana aurantiacis radiis azureis, ventrali nigro marginata; caudali postice macula fusca.

D. 1 vel 2—32. P. 11. A. 24. C. 12.

Synon. *Ikan Auwawa* of *Auwawa visch* Valent. Ind. Amb. III p. 377 fig. 92.

Capitein zaeger Valent. ibid. p. 380 fig. 100.

Ticus Renard Poiss. Mol. I tab. 31 fig. 170.

Cornuto ou *le Cornu* Ren. ibid. tab. 19 fig. 94.

Poisson des Roches Ren. ibid. II tab. 36 fig. 165.

Balistes rostro oblongo acuto, macula nigra punctis albis varia ad os ventrale distinctus Seb. Thesaur. III p. 64 tab. 24 fig. 19.

Balistes varius, dorso monacantho; rostro snillo; macula nigra in extrema cauda Seb. ibid. p. 106 tab. 34 fig. 2.

Balistes hispidus L. Gm. Syst. nat. ed. 13ⁿ p. 1463?

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo speciminis unici 68''.

Aann. Volgens de uitdrukking in de dertiende uitgave van het Systema Naturae „Habitat in Carolina” en de daar gegevene formule der vinstralen = D. 1—30. P. 14. A. 29, schijnt *Balistes hispidus* L eene andere soort te zijn. Evenwel komt SEBA's afbeelding, onder *Balistes hispidus* aldaar aangehaald, zeer juist met mijn boven beschreven specimen overeen, zijnde er slechts de zwarte buikvlek niet afgebeeld. Ik beschouw

daarom beide bovenaangehaalde afbeeldingen van SEBA als tot dezelfde soort te behooren, te meer daar van het voorwerp afgebeeld sub fig. 2 tab. 34 geene woonplaats opgegeven is. *Balistes hispidus* Lacép. (Poiss. I p. 389) is zeer waarschijnlijk eene geheel andere soort, bij welke de hoogte des lichaams slechts 2 maal gaat in zijne geheele lengte en het lichaam bruinzwart gekleurd is.

Triacanthus brachysoma Blkr.

Triacanth. corpore rhomboideo altitudine 2 in ejus longitudine, latitudine 4 fere in ejus altitudine; capite 4 in longitudine corporis multo altiore quam longo; oculis diametro $2\frac{1}{2}$ fere in longitudine capitis; linea rostro-frontali rostro concava ante oculos convexa; rostro oculo paulo longiore vel altiore; parte capitis praeoculari plus duplo altiore quam longa; maxillis squamosis dentibus biseriatis serie externa 8, vel 10 cuneiformibus, serie interna obtusis rotundatis 2 ad 4 mediis majoribus; apertura branchiali verticali ante pinnam pectoralem desinente; squamis parvis conspicuis scabris; linea laterali conspicua antice supra oculum decurrente; pinnis radiis plurimis divisis; dorsali spinosa spina 1^a tota scabra $2\frac{1}{3}$ in longitudine corporis, spina 2^a scabra oculo vix longiore, spinis ceteris oculo brevioribus; dorsali radiosa analique obtusis convexis corpore quadraplo circiter humilioribus; pectoralibus obtusis rotundatis; spina ventrali scabra 3 et paulo, caudali biloba lobis aentis 4 circiter in longitudine corporis; colore corpore superne griseo inferne flavescente vel argenteo; pinnis flavescens; fasciis fuscis rostrum inter et spinam dorsalem, oculo-maxillari, dorso-ventrali curvata spinam dorsi 1^m inter et spinam ventralem, dorso-caudali lineae dorsali approximata; dorsali 1^a spina 1^a membranae antice et spinis ventralibus fuscis; caudali utroque lobo medio fascia longitudinali fusca.

D. 5—25. P. 14 vel 15. V. 1. A. 19 C. 12.

Habit. Amboina et Priaman, Sumatrae occidentalis, in mari.

Longitudo 3 speciminum 32''' ad 44'''.

Aanm. *Triacanthus brachysoma* is zeer kenbaar aan haar kort ruitvormig ligchaam, langen eersten rugdoorn en den dwarschen krommen bruinen band, die de rugdoornen met de buikdoornen vereenigt. In habitus is deze soort het naast verwant aan *Triacanthus Nieuhofii* Blkr., maar zij is nog aanmerkelijk korter van ligchaam.

GYMNODONTES.

Tetraödon astrotaenia Blkr.

Tetraod. corpore ovali, altitudine $2\frac{3}{4}$ circiter in ejus longitudine, fere aeque lato ac alto; capite obtuso $2\frac{2}{3}$ circiter in longitudine corporis; linea rostro-frontali declivi concaviuscula; oculis superis diametro 3 et paulo in longitudine capitis, diametro $1\frac{1}{2}$ circiter a se invicem distantibus; papillis nasalibus utroque latere 2 clongatis basi unitis; maxilla superiore prominente; capite corporeque totis spinis valde conspicuis scabris, labiis, posteriore caudae parte basibusque pinnarum tantum laevibus; linea laterali inconspicua; pinnis dorsali, anali et pectoralibus flabelliformibus rotundatis altioribus quam basi longis, anali dorsali altiore; caudali convexa $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; capite corporeque superne totis vittis nigricante-viridibus et flavis alternantibus notatis, vittis lateribus transversis dorsum versus adscendentibus et dorso paulo ante pinnam in centrum commune coëuntibus; ventre nigerrimo vittis longitudinalibus flexuosis flavis; pinnis viridescentibus caudali postice vitta transversa fuscescente.

D. 11. P. 19. A. 11. C. 11.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo speciminis unici 26'''.

Aann. Mijn specimen behoort waarschijnlijk tot den zeer jeugdigen leeftijdstoestand. De soort is na verwant aan *Tetraödon testudineus* Bl., *Tetraödon laterna* Richards., *Tetraödon reticulatus* Blkr., *Tetraödon lineatus* Bl. enz. doch kenbaar aan het eigenaardig verloop der banden, welke op het midden van den rug zamenkomen, zoodat de rug van boven gezien als met eene groote ster van donkergroene en gele banden geteekend is. Dat deze bijzonderheid niet slechts eigen is aan den jeugdigen leeftijd des diers maak ik op uit de vergelijking met jonge specimina van *Tetraödon laterna* en *Tetraödon testudineus*, welke in mijn bezit zijn, alsmede uit de afbeeldingen van jeugdige specimina van *Tetraödon lineatus* Bl., in de Fauna japonica, bij welke de rug niet geband maar gevlekt is. Bij *Tetraödon reticulatus* Blkr. (1) zijn buik en zijden met

(1) Een nader onderzoek heeft mij doen zien dat by *Tetraödon reticulatus*

een groenbruin netwerk bedekt dat tot bij den rug opstijgt en geheel anders verloopt dan bij *Tetraödon astrotaenia*. Mijne specimina van *Tetraödon reticulatus* en *Tetraödon astrotaenia* zijn overigens van nagenoeg gelijke grootte.

Tetraödon Valentini Blkr.

Tetr. corpore irregulari oblongo compresso, altitudine 3 circiter in ejus longitudine; capite acuto 3 circiter in longitudine corporis; linea rostro-frontali concaviuscula; oculis superis diametro 4 fere in longitudine capitis, diametro 1 circiter a se invicem distantibus; linea interoculari concava; rostro acuto oculo duplo circiter longiore; naribus minimis in cuté praeorbitali perforatis, utroque latere 1; capite totoque corpore spinulis scabris; dorso leviter carinato, angulato; linea laterali nulla conspicua; pinnis dorsali et anali altioribus quam basi longis obtusis, anali rotundata; caudali convexa $4\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis; colore corpore superne dilute coeruleo inferne flavescente vel margaritaceo; fasciis 4 latis transversis viridi-nigricantibus, anteriore nuchali non infra oculum descendente, 2^a dorso-pectoralis infra basin pectoralium porrecta, 3^a dorso-ventrali, 4^a caudali; lateribus ocellis numerosis confertis, genis aurantiacis coeruleo cinctis, corpore viridi-aurantiacis olivaceo cinctis; rostro vitis transversis coeruleis; pinnis dorsali et anali olivaceis, caudali aurantiaca fusciscente marginata.

D. $1\frac{1}{3}$. P. $2\frac{1}{4}$. A. $1\frac{1}{3}$. C. 9 et lat. brev.

Synon. *Ikan Kaskasse* vel *Kaskasse visch* Valent. Ind. Amb. III p. 353 fig. 19.

Carcasse Ren. Poiss. Mol. I tab. 39, II tab. 6 fig. 29.

Habit. Amboina, in mari.

Longitudo speciminis unici 61'''.

Aanm. De aangehaalde afbeeldingen, hoe gebrekkig ook, laten de soort zeer goed herkennen. De soort behoort tot de groep van *Tetraödon margaritatus* Rüpp., *Tetraödon rostratus* Bl. enz. Ik draag haar op aan FRANCOIS VALENTIJN, den bekenden schrijver over Oost-Indië, die haar het eerst heeft vermeld.

Scripti Batavia Calendis Decembris MDCCLII.

tus (Verh. Bat. Gen. XXIV Blootk. Vissch. p. 18) aan elke zijde de neustepel gesplitst is, zoodat deze soort geheel tot de afdeeling *Arothron* te brengen is.